

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
4-5/2009

Ceny Akademie SFFH za rok 2008

Nejlepší SF

Michael Chabon: Židovský policejní klub (Odeon)

Nejlepší fantasy a horor

Andrzej Sapkowski: Lux Perpetua (Leonardo)

Cena za dlouholetou práci pro SF

Karel Saudek

Nejlepší teoretický/nebeletristický text

Ondrej Herec: Z teórie modernej fantastiky (LIC)

Nejlepší česká nebo slovenská kniha

Juraj Červenák: Bílá věž (Wales)

Nejlepší editor/redaktor

Tomáš Němec

Nejlepší povídková sbírka

Bruce Sterling: Vidím to jinak (Laser-books)

Nejlepší (domácí) výtvarník

Michal Ivan

Nejlepší časopis nebo internetové médium

Pevnost (šéfredaktor Tomáš Němec)

Nejlepší antologie

Gardner Dozois - Jonathan Strahan (eds.): New Space Opera (Laser-books)

Nejlepší překladatel

Richard Podaný

Zvláštní cena

Michael Bronec - za podporu české fantastiky

Nejlepší nakladatelství

Laser-books

Nejlepší povídka

Jiří Pavlovský: Eskorta (Třpyt mečů, záblesky laserů)

Knihy roku

Cormac McCarthy: Cesta (Argo)

Richard Podaný, Zdeněk Rampas,
Martin Šust a Pavel Weigel

OBSAH

Ceny Akademie SFFH za rok 2008	1	Tetování krvi	18
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Kniha hřbitova	19
Hvězdný bulvár	3	Božská invaze	20
Eroticon 2009	7	Dubnový míšmaš a osobnosti května	22
Šamanův Scon 2009	8	Orel je v hnízdě	24
30 let fandomu	10	Kde tedy všichni jsou?	25
Ohlédnutí za 14. ročníkem ASFFH	11	Nejen mikroby, ale i jejich lovci	26
Ceny Akademie SFFH za rok 2008	12	Kronika zlatého věku kosmonautiky	27
22 let s Interkomem	14	Před padesáti lety	28
Jak Jirka Pilch k SF přišel	15	DOGMA	30
Jak jsem k SF přišel	17	Nový Star Trek po jedenácté a jinak	30
Úvaha výroční	17	Vidoucí 2008	32

31. dubna 2009

=

30. dubna až 1. května

=

30. výročí

1. československého SF klubu

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

V tomto čísle přinášíme další vzpomínky dinosaurů i fanoušků mladších ročníků, kteří se dinosaury stanou dřív, než se nadějí :) Nějak stále nedorazily slíbené příspěvky Franty Maška z bájného KZG a Roberta Rameše z teplotického SFK...

Pohlednice aneb 30 let fandomu

Nějak jsme nestihli vydat číslo, které by zmínilo blížící se výročí fandomu, ale přesto jsme do čísla 3 vložili pohlednice našeho sponzora jako malý dárek vám, našim čtenářům, k tomuto výročí. To jen na vysvětlenou, pokud vám to nedalo spát :-)

Co nového na webu:

Milonté anglické slovo již 10. června

Má to potom cenu, pokoušet se naučit anglicky, viz www.languagemonitor.com

Fanziny Ufik, Villoidus, Sci-fi věstník (Teplíce) a VF (TOS Hostivař)

Kája Dvořák zase trochu vylepšil stránky věnující se nejstarším našim fanzinům, nenechte si to ujít na adrese fanziny.ic.cz

Program Parconu 2009

V době, kdy se k vám dostane tento Interkom, byste již na www.parcon-plzen.cz měli nalézt podrobný program..... **Zdeněk Rampas**

Klub Terryho Pratchetta obnoven

Klub Terryho Pratchetta je občanské sdružení, které si za hlavní cíl klade propagaci díla Terryho Pratchetta, rozšiřování české základny fanoušků, udržování jejich pospolitosti a rozvíjení jejich tvorby v České a Slovenské republice.

Občanské sdružení v roce 1996 založil pod názvem Klub přátel díla Terryho Pratchetta a jeho Zeměplochy Martin Schwarz, který pro členy klubu vydával fanzin Cori Celesti a spravoval jeho webové stránky. V roce 2006 web převzal Petr Čáp, který společně s dalšími členy přípravného výboru dne 28. 1. 2009 obnovil fungování klubu a jeho název změnil na Klub Terryho Pratchetta.

Registrovaný člen: O registrované členství může požádat každý, kdo vyplní elektronickou přihlášku. Rada jej v nejbližší době vyrozumí, zda byl přijat. Registrovaný člen je pak uveden v Seznamu členů, kde si sám může zvolit, které údaje chce pro ostatní zveřejnit. Automaticky Vám také bude pod Vaší přezdívkou založen účet na diskusním fóru U Prokopnutého bubnu.

Registrovaný člen má právo zúčastňovat se akcí pořádaných Klubem a využívat jeho informačního e-mailového servisu. Registrované členství je zdarma.

Řádný člen: Může se jím stát každý již *registrovaný* člen, který zašle na bankovní účet Klubu členský poplatek 200 Kč. Řádný člen má stejná práva jako registrovaný člen. Dále má právo účastnit se členské schůze Klubu a využívat členských výhod Klubu. Členové, jejichž řádné členství vzniklo před více než jedním rokem, mohou hlasovat na členské schůzi, mohou volit předsedu a mohou být voleni do orgánů Klubu. Každý řádný člen získá po zaplacení svou členskou kartu a klubový odznak.

Výhody řádných členů: Možnost využívat e-mail v podobě prezdivka@discworld.cz, prezdivka@zemeplocha.sk, a totéž pro jmeno.prijmeni, sleva v nakladatelství Talpress, sleva na vstupném Divadla v Dlouhé, sleva na vstupném Trpasliconu. Možnost zakoupení klubových předmětů (knižní vydání zeměplošských stripů, trička, nášivky, odznaky, záložky, ex libris)

Petr „Hadati“ Čáp

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 4-5/2009 (252)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

tel. + fax:

v prac. době +420 224 239 645

tel., fax: +420 233 313 093

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

<http://interkom.scifi.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Pavel Březina, Petr „Hadati“ Čáp, Mirek Dvořák, Filip Gotfrid, František Houdek, Jaroslav Houdek, Jana Jůzlová, Jarek Kopeček, Jan Kovanic, Jan Křeček, Marvin, Julie Nováková, Jan Olšanský, Paří, Jan Pavlík, Jiří Pilch, Richard Podaný, Ivan Pullman, Zdeněk Rampas, Starknest, Martin Šust, Inž. Daniel Tomek

Sponzoři tohoto čísla

Ing. Jiří Doležal, CSC.

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 31. 5. 2009

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto

Příspěvek třetí *Hawkův vzkaz* Ondřeje Neffa je bohužel pro mě osobně nejslabší povídkou. Autor se po Jeruzalémském masakru nepoučil, postavy se opět nechovají, tak jak by se měli chovat. A navíc od guru české sci-fi bych očekával něco víc, než anekdotu. ...

Sborník uzavírá Miroslav Žamboch s drsnou povídkou *Ustoupit není kam, za námi je Moskva*, která se odehrává ve světě zasaženým II. světovou válkou. Příběh obsahuje všechny atributy, které máme u Žambocha tak rádi a stává se tak příjemným vyvrcholením knihy.

Svět se svět si musíme zasloužit se velmi vydařil. Všechny povídky až na tu Neffovu jsou na velmi vysoké úrovni, kterou můžeme srovnat s anglo-americkou produkcí, která na našem území vychází. Nezbývá než doufat v to, že se redakce EF rozhodne uspořádat v budoucnosti podobný projekt.

Martin Stručovský – Sarden 12. 5. 2009

VANEK: Fantasy umění současnosti pro MF přeložil Jakub Říša a redigoval Vlado Říša. Názvy obrazů jsou překládány ve stylu *As Holy as They Come* – „Tak svatí, jak přicházejí“, eventuálně obálka ke knize *The Sharing Knife* – „Sdílený nůž“.

FIN: Z toho by sis neměl dělat legraci... sdílený nůž je strašně důležitý pro streamované krájení cibule při přípravě klastrového guláše...

Něco o překládání na Nyxu

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **6. dubna** v RUR zkoumáme s Filipem, kam se poděl jeho hlasovací lístek, nejspíše ho zmátlo, že jej rozesílalo nakladatelství Jalna a považoval jej za reklamu (pro jistotu vystavím formulář i elektronicky), vybíráme na dárek Janě Šturmové, Jakub Zahradník děkuje Honzovi Vaňkovi jr. za obhajobu před nekvalifikovanou, ale o to vášnivější kritikou jeho „recenze“ JFK v Pevnosti (zvláště Jan Hlávka prokázal, že v zájmu obrany a větší slávy JFK je ochoten zapomenout i základy gramatiky). Já se pak ještě vydal k Honzovi Hýskovi a přišel o zbytek kratochvílí.

● **9. dubna** jsem zaskočil s plakátkem zvoucím na autogramiádu Vlasty Tomanu do Krakatitu² a paní vedoucí Zdeňka mě upozornila, že Martin „Darion“ Antoním již nahoře provozuje kavárničku, kde by autogramiáda mohla proběhnout v opravdu pěkném prostředí. Pak jsem u Kruhu zastihl Pavla Březinu, ten se ale brzy zvedá, stále ještě se vymlouvá na nějaké nastydnutí, doufám, že ušetřený čas využije k psaní své rubriky, Vlád'u Kejvala (také již na odchodu) a Michaela Bronce. Když první dva zmizeli, zůstal jsem sám s MB a hráli jsme truchlivotrapnou hru na mlčení, v jeho případě vylepšenou modifikací: „vůbec tu nejsi“. Tragikomickou epizodku přerušil až Honza Kovanic, který dorazil s Egonem Čiernym.

● **11. dubna** jsem se pro spoustu jiné práce nedostal na Pragon, no co, za rok asi bude zas.

● **12. dubna** mě pomoci sms Jarek Mostecký upozorňuje, že dnes máme **Mezinárodní den kosmonautiky**. Přečetl jsem si na oslavu komiks Lajka o jednom Gagarinovu předchůdci.

● **15. dubna** jsem zašel na křest knihy *Ráj a peklo lásky ve španělských zpěvnících z 15. století*, kterou v překladu Miloslava Uličného vydala Mladá fronta, po krátkém programu jsme s Milošem a redaktorem knihy Mgr. Tomášem Dimterem pobyli do pozdních hodin v Literární kavárně v Řetězové ulici.

Tomáš Dimter velmi rychle získal můj obdiv a úctu, oproti očekávání (víme, jak to chodí ve velkých nakladatelstvích) to není žádný strojek na peníze, ale nesmírně vzdělaný, kultivovaný člověk s rozhledem, dokonce ani SF mu není cizí (upřímně jej pohoršily starší překlady Simonse) a to je vzděláním germanista, což jednoho (jak trefně poznamenal RIP) v tomto oboru bezmála diskvalifikuje, ale já se ptám, zda je to opravdu o tolik horší než začínat s francouzštinou. :-)) Ne že bych několik takových lidí neznal, ale většinou jsou tak dvakrát starší než Tomáš.

● **16. dubna** dopoledne slibuje Ivan Adamovič, že vyplní Kdo je kdo, pak se objevil Michal Čambal a dovezl jednu Sfingu a fakturu pro Akademii a je čas jít do Kruhu, kde se oslavuje, že se Vlado Říša dožil kulatin, slaví i Praotec Trekie Honza Pavlík, hned si i nadělil dárek v podobě nějakého aplového (jablečného) udělátoru, kterým se prý dá i telefonovat.

Oběma srdečně blahopřejeme.

Je tam ale jako obvykle trochu hlučno a tak vypiju svou horkou hrušku a mizím.

● **17. dubna** se pokouším nějak rozumně nasvítit a ofotit Akademickou Sfingu a mezi tím se na mě valí maily, protože naši přispěvatelce BB hrozí, že bude ministryní v překlenovací vládě, a naši čačtí žurnalisté navěřili spoustu novinářské kaše z jejího hesla na interkomovém Kdo je kdo.

Pak běžím nejpoctivějším akademiku Jiřině Vorlové koupit do Krakatitu² knihu Ondřeje Herce *Z teorie modernej fantastiky*, ještě tam mají tři.

● **18. dubna** chystáme velký sobotně odpolední večírek, leč počasí nám nepřeje, Jolana je po nemoci, Petře Neomillnerové onemocněla Niki a má teplotu, Celindra zpívá někde na svatbě a Viktor s Haničkou se vymlouvají na Magnezii sodofku. Takže dorazilo hlavně tvrdé jádro, které doplnil Jarda Olša, který se zastavil na skok ze Soulu.

Vzdorovali jsme počasí, dokud to šlo a dokud bylo co grilovat, a pak jsme se uchýlili do knihovny. Největší zájem vzbudily knihy Franty Novotného: *Plachty v plamenech* a *Veleobří oceánů*. Ovšem i *Králičkovy sebevraždy* a komiksy *Pchjong-gang* a *Šitíčko* měly značný ohlas.

Jinak ale pozoruji, že jsme nějak intelektuálně zlenivěli, bez Viktora probíráme samé profánní věci, ale o to větším gusem.

● **19. dubna** od rána krásné počasí, okolo druhé již na opalování, musím myslet na všechny, co včera nastydli. Odpoledne se ještě zastavil Jarda Olša jr., mluvil o možnosti vyslat nějaké korejské scifisty na Parcon a recipročně zajistit naši účast na Festivalu fantastického filmu v Koreji. Pak jsem zkusil provozit Vilmu a zrovna byla v autobusu na Evropské. Takže začne chystat páteční večírek.

● **20. dubna** RUR: pěkné počasí nás přivedlo k myšlence sejít se příště v redakční zahradě, ale pak jsme to odložili, protože následující úterý se všichni uvidíme na KJV.

● **21. dubna** nacházím v poště mail od Bidla, že z něj bude MaGoR. Blahopřejeme :-)

● **22. dubna** vleču do Jalny pohlednice, které jste doufám dostali s minulým číslem IK, a odtud hned na Bidlovu promoci, co čert nechtěl, buď se o ten diplom musel ještě po obřadu přetahovat s pedelem, nebo si ho někde nahoře fotila rodina, čekal jsem na něj pod schody dobrou půlhodinu, až jsem se obával, že jsem jej převlečeného za slušňáka nepoznal.

● **23. dubna** se na Želivského scházím s Vilinou, abychom pokračovali do Tritonu, její dorost má v Anglii neuvěřitelnou spotřebu českých knih.

V podvečer pořádáme v Krakatitu² autogramiádu Vlasty Tomanu a něco jako křest jeho knihy Třetí výprava.

Martin Antonín na začátku vysvětlil fungování čajovny/kavárny jako klubu a já pak za vzpomínal, že jsem se s Vlastou Tomanem poprvé (literárně) setkal právě před čtyřiceti roky a pak jsem představil Vlastu Tomanu a Milana Fibigeru a předal slovo oslavenci, který zase představil svou knihu.

Účast byla až podivuhodná, vypili jsme skoro všechno víno a zmizelo i netradiční chroupání v podobě tykkových semínek a pražené kukuřice a sóji. Kromě významné části KJV dorazil i Vlado Ríša, Pavel Břežina, z Plzně dojel schváčený Honza Kovanic, z Čáslavské Filip s Janou (toho jsem já ostuda ani nepozval, nečekal jsem, že se dokáže uvolnit z Pavlovského robotárny).

● **24. dubna:** Richard Kličník se svým virem nakaženým úložiskům na fotky z Indie, každý, kdo zná jeho výřečnost, mě omluví, že jsem úplně zapomněl na svatbu Jany Šturmové.

Večer se u Rámišů pořádá velký večírek pro Vilmu, a tak jsme se sešli ve stejném složení jako minule. V kulinářské sekci se řešila příprava hovězích žebírek s ohledem na to, že u nás, v Anglii a USA se krásy čtvrtí třemi různými způsoby (pokud neskončí v parlamentu :-). Já dělal reklamu grobiánské restauraci U koryta a přítomným hospodyňkám jsem popisoval Heinleinův vysavač od firmy IRobot.

Mezitím jsem rozdál několika přítomným čtenářům čerstvý Interkom a pobídl je k četnějším příspěvkům.

Když dorazili i poslední opozdilci (Jolana s Honzou), oslavili jsme ještě Mišiny narozeniny.

Věra si koupila nový gril, který byl strategicky umístěn v její kaktusové zahrádce na uzavřeném balkonu, kuchař tam (z pochopitelných = ochutnávacích důvodů) nikdy nebyl sám, a tak

pečení nebylo takovou obětí jako obvyklá manipulace s grilem na dřevěné uhlí.

Já si nedal pozor a nesnažil se alespoň dva dny předem se pořádně prospát, takže když jsme se s oslavenkyní vydali domů, ani jsem neměl dojem, že o něco přicházím, tak už jsem byl ospalý. Vladan s Věrou možná mají trénink od bubaček, že to všechno vydrží, ale o to větší dík jim náleží.

● **25. dubna** ve tři hodiny odpoledne Martin Macášek a Daniela Hotváthová uzavřeli sňatek. **Blablablahopřejeme.**

● **26. dubna** nastalo velké hledání dokumentů Fandomu pro shánění dotací. Asi proto jsem nestihl Kalendárium Saskie Burešové, kde nám popřála k 30. výročí fandomu.

● **27. dubna** v RUR jen na chvilku a pak s Milanem Fibigerem, jeho přítelkyní Evou a Davidem Pohrybným trávíme příjemný večer v restaurace Wings Club.

● **28. dubna** dopoledne se u mě pro poslední formuláře Akademie zastavil RIP, zítra budeme vědět, kdo v letošním, podle mínění mnohých slabém, ročníku zabojuje.

Večer v Klubu Julese Vernea se rozebírá, kdo vyhrál druhou světovou válku, přednášející Martin Corn zkomponoval nejzajímavější postřehy V. Suvorova (vlastním jménem Vladimír Bogdanovič Rezun) z jeho asi šesti knih věnovaných tomuto tématu. V následující debatě pak František Novotný a Egon Čierny obvykle přicházeli s přízemnějšími a méně atraktivními vysvětleními záhad typu:

proč Hitler ignoroval, že mu hodně voláků zmrzelo, jak to bylo s Hessem, proč se Němci nepokusili vytvořit z Ukrajiny spojenecký stát, s jehož pomocí by Rusku (zbytku SSSR) zřejmě odolali.

● **29. dubna** dávám na SF konferenci text:

Stará fandomová legenda praví, že první československý SF klub byl založen 31. dubna. Dnes si to vykládáme tak, že každoroční oslavy vzniku ČS fandomu začínají už třicátého dubna a končí až prvního května.

Letos ale slavíme třicáté výročí, tak bychom to mohli pro táhnout až do Silvestra.

Pořádně to (za své) zítra a pozítří oslavte a na letošních co-nech uspořádejte podle svých sil a paměti něco, co naše výročí připomene.

● **30. dubna** na Sardenu vychází Pagijo článek, který najdete na straně 10. Večer u Kruhu jsem se zeptal Edity D., co říkala Laskavým bohyním, někdy před měsícem se zmínila, že je dočetla, bohužel abych naznačil, kam jsem až dočetl, zmínil jsem se o přežitém průstřelu hlavy. Jako obvykle to stačilo, aby se hovor stočil úplně jiným směrem; kvůli tomuhle neorganizova-

David Pohrybný, Milan Fibiger a Zdeněk Rampas

nému zvanění bez řádu a kázně mě většina čtvrtků u Kruhu i jinde dost nudí.

Pak Egon připomněl třicáté výročí SF hnutí a dohodli jsme se, že protože nám některé scifistické časomysly již trochu zakrněly, bude třeba začít oslavovat již dnes a pro jistotu skončit až prvního, a pak máme jistotu, že jsme nevynechali 31. duben.

● **30. dubna** jsme se připojili k oslavám a po petanque zašli otestovat kandidáta na klubovou hospodu. Restaurace u Prokopů nevypadá zle, salónek je nekuřácký, jídlo o něco dražší, čepují tam Černou horu (i borůvkový ležák), jen ctitelé Kofoly budou muset přejít na Koalu.

Marvin

● **31. dubna** čas na oslavu skutečného výročí založení ČS Fandomu.

● **1. května** stále ještě oslavujeme, tentokrát na zahradě redakce Interkomu. První dorazil JVjr, pak naše skrosousedka Jelena (z NYXu), Jitka B. dovezla dva úžasně koláče, Pavel Březina svou ženu Ivonu a jako řidičku i dceru chystající se na maturitu. Ivona (ostatně i Pavel) měli docela dlouhý scifistický výpadek a naposled u nás byli ještě ve vile Maria ve starém SF muzeu u Obory Hvězda. Pak dorazil ještě Robert Rameš s přítelkyní Janou a Richard Klíčnick s přítelkyní Andreou, celý žhavý upěci si po pobytu v Indii čekého burňa.

● **4. května** den plný návštěv: ráno Laskonka s Kubíkem v kočárku, a odpoledne se zastavil Martin Gilar, který je v Evropě na nějaké konferenci.

● **5. května** jsem zašel na výstavu Jany Šouflové ve Smíchovské knihovně.

Ze známých jsem potkal jen Jenny Nowak, Jana hrála zrovna na harfu, tak jsem jen pohovořil s Mílou Lincem a pryč. Večer jsem při přepínání zaznamenal SF a fanoušky v TV: Stáňu Lálovou na Prima COOL a Viktora Janiše na Čt o PornArtu.

● **7. května** se v Krakatitu informuji na možnost další autogramiády, vyrozuměl jsem, že v týdnu po Akademii křtí Vlado Říša nějakého Fabiána. U Kruhu jsem se od Vlada dověděl, že to nebude Fabián, ale sbírka MF, a ne týden, ale dva týdny po Akademii, jinak to sedělo :)

● **10. května** využíváme posledního zbytku pěkného počasí a pořádáme s Michaelou malé zahradní posezení – nedělně odpolední dýchánek; tušil jsem, že termín není pro každého vhodný a počasí může slabší povahy odradit, a tak jsem pozval dost lidí, aby se nás i při nízké docházkové morálce sešlo devět (počítaje i děti). Poprvé k nám našla cestu Adéla Kalousková, píše diplomku o Mladém Světě a ve volném čase překládá pro MF&SF, zmíněné děti dovezli Rámišovi a zbytek tvrdého jádra zastupovali Sanča a Jan Vaněk jr.

● **11. května** se mělo RUR konat v redakci, ale opět jsme to vzdali pro špatné počasí.

● **13. května** konečně nastala ta šťastná konstelace, že se můžeme všichni sejít a domluvit body scénáře předávání Cen Akademie SF. Schůzka se nakonec posunula na večer, takže se jí nemohl zúčastnit Martin Šust, který teď žije v Děčíně. Takže jsem se na Smíchově nejprve sešel já s Richardem Podaným, abychom zjistili, že na nás v Emporiu již čekají Eva Aichmajerová a Richard Klíčnick. V tomhle složení jsme se neviděli od loňské Akademie, takže jsme probírali kde co, obzvláště Richard Klíčnick, který dlouho nebyl vůbec v ČR, místo aby poslouchal, co se tu přihodilo nového, neustále o něčem (hlavně tedy o Indii) brebentil, to jsem zvědav, z čeho ten scénář ušije.

Večer došel mail Orel je v hnězdě, viz strana 24.

● **14. května** Richard poslal první část scénáře, já vezu do Tritonu nakladatelskou verzi Ceny Trifid, kterou měl Ioni dostat Sergej Lukjaněnko, na zpáteční cestě se zastavuji v Čáslavské, abych nalákal pomocníky, potažmo jim dal volňásky, ale dozvídám se, že už díky Jirkovi Pavlovskému mají vstup na Veletrh zajištěn. Večer u Kruhu nesu pro Sarden autoráky Pagimu. Milan Fibiger přivedl novou tvář, svého kámoše Jana Nixe. Zmínil jsem se mu o knihách Australana Gartha Nixe, které dostala Akademie od Readers Digestu, a on připustil, že dva z jeho praděděčků se ztratili někde ve světě. Český Honza Nix se chystá vydat Milanu Fibigerovi monografii a má internetový antikvariát specializovaný na žánrovou literaturu Antikvariát u Leona Cliftona (leonclifton.cz).

● **15. května** Akademie již zítra, naše předávací dívka Julie má narozeniny,

Ondrej Herec

v práci se u mě pro vstupenky zastavují Pavel Nosek, Honza Vaněk jr. a Martin Šust, ten hlavně komentuje scénář. Odpoledne vyrazím na Veletrh okouknout naše zítřejší bojiště. Zastihnu ještě konec předávání nakladatelských Cen Mladé Fronty, měli docela plno, tak se postavím před vchod a tam Jenny Nowak. Ale to již Jan Burian zpívá o tom, že nahoru by nám měla pomáhat křídla a nikoli lokty, pokud jsem si to dobře zapamatoval. Stihl jsem pozdravit Miloslava Uličného, dostal veliký obraz, teď se s ním bude chudák tahat po veletrhu, a pak jsem s Polly (Zuzkou Kupkovou) zakotvil na stánku MF. Po troše docela dobrého bílého jsem vyrazil okouknout naše zítřejší působíště a pak se jdu podívat, kde bude uveden druhý díl Čechovin, které Michaela čte na Neviditelném psu. Přitom na konci pravé haly najdu malý sálek s Monikou, která byla vyslána, aby Lukjaněnkovi předala nakladatelskou Cenu Tritonu, leč mistr se nějak brutálně zneschopnil (zřídil se jak Sapek na Istroconu :-)) a tak Monika poslouchala Jirku Procházkou, kterak zaníceně líčí připravované díly a vývoj seriálu o JFK. Přidal jsem se k ní, protože takový poslech ušetří nutnost dotyčná díla číst a je i mnohem méně duchamorný :-).

Pak jsme zašli na příhody leteckého mechanika, viz Čechoviny na Neviditelném psu, a protože se Andrzej Pilipiuk nemohl pro nemoc manželky rovněž dostavit, vydali jsme se na procházku po stáncích.

U stánku Epoque samozřejmě nebyl Zdeněk Pobuda, zato v Argu jsme narazili jak na Geňu tak i Viktora Janiše, ujistil jsem se, že oba zítra dorazí, a vydali jsme se ke stánku MF, kde jsem nechal kufr, odtud to bylo jen pár kroků ke stánku Dokořán, kde již značně veselý Zdeněk Kárník nálezal výbornou višňovici, probrali jsme jejich produkci, zavzpomínali na Sibíř (není pravda, že sme tam byli 30 let, jen před 30 roky :-), popili a vydali se dál.

Na konci levého křídla paláce, ve stanu, který nahradil nedávno shořelou část, jsme narazili na FantomPrint, hned jsem uviděl Tuneláře, jak kmitá a také již trochu pod vlivem osvětlení u MF, Arga a hlavně Dokořán jsem poněkud nevhodně zavtipkoval na účet domácích, ale na oplátku jsem se hned dověděl, že na Ostravsku je mé TV hodnocení české spisby stejně populární jako vystoupení Milouše Jakeše, třeba to i někdo zřepuje, dodávám já.

Po krátké zastávce u Jirky Pavlovského jsme už vyrazili domů, cestou jsme ale neodolali a vyfotili si pár památek na nedávný požár, zvláště poloroztavené lampy vypadají opravdu surrealisticky.

V Metru jsme dohnali Miloše Ferka s přítelkyní, také asi na Veletrhu vytvářeli až do poslední chvíle. Od Miloše jsem se dověděl, že pozoruhodný text Michala Spády: Rozum, cit, niekoľko kúziel, husle & Viola není vlastně povídka, ale úryvek románu. Máme se tedy ještě nač těšit, doufám, že si jej brzy budu moci přečíst jak slovensky, tak česky.

● **16. května** jsme s Michaelou dorazili před jednou na Výstaviště a pak už mi to splývá. Z pohledu pořadatele to vždy má nějakou podobnost s vyloděním v Normandii. Ve tři museli být na místě diplomy (podepsané, orazítkované a zasklené), sfingy (vybalené), tři metrčky knih, šest předávajících a cca deset přijímajících ceny. Když to konečně vypuklo a Richard s Evou začali proměňovat scénář v realitu, ještě nebylo vyhráno, Markus Heitz měl do půl čtvrté nějakou autogramiádu a Berenika Saudková byla dokonce mimo Prahu a Martin Šust ji musel jít okolo čtvrté vyzvednout k bráně. Víc o tom v poděkování Richarda Podaného na straně 11.

Doopravdy si něco pamatují až od stánku Arga, kde jsme se sešli s Richardem Klíčnickem a jeho maminkou. Došlo jim bílé víno a tak jsme se napájeli šampaňským a probírali zajímavé tituly hostitelského stánku. Třeba Cestu, která se na veletrhu úplně vyprodala nebo Ecovy Dějiny ošklivosti.

● **17. května** trochu vzpomínám z Akademie vyřáním s Jelenou na přednášku Jana Zrzavého do Crossu, akci pořádá Vrchní ještěrek Vojta v rámci Uličnické univerzity (Ghettollege).

Milan Gelnar a Markus Heitz

Samozřejmě se probíralo extempóre Klausova mlukvy Hájka, člověka, jehož nevzdělanosti se vyrovná jen jeho drzost, se kterou dokáže tvrdit, že Kantův kategorický imperativ pojednává o hvězdném nebi nad hlavou a morálním zákonu v sobě.

Vedle asi čtyřech neznámých návštěvníků se beseda dost podobala běžnému večírku, ze známých sciistů dorazili ještě: Darth Zira, Stáňa Lálová a Petr

Brodský. Při debatě o znalostech veřejnosti nám Zrzavý vysvětlil, jak se do učebnic dostalo, že Ramapithecus byl předkem moderního člověka. Krátkou chvíli si to myslel jeden antropolog, tuším v Kalifornii, z jeho článku to převzala Sága rodu homo V. Mazáka a odtud tvůrci učebnic.

V sobotní příloze MF jsem si všiml článku o hobitech, pidilidech odkudsi z Malajsie, autor se zamýšlel, zda by byli považováni za člověka, kdyby se dožili dnešních časů (vymřeli jen před pár tisíci roky), a vzpomíná na řešení obdobného problému v knize *Nepřirozená zvířata* od Vercorse. Pochybují ale, že to současným fanouškům něco řekne, a že současnou tvorbou půjde v budoucnosti argumentovat při řešení jakékoliv skutečně důležité otázky.

● **18. května** dorazila do RUR mladá paní Jana Libichová dříve Šturmová, tuším, že poprvé po svatbě, poděkovat za dárky a změnit adresu pro posílání Interkomu.

● **22. května** před půlnocí na Prima Cool běží Zardoz, film naší ponrepové mladosti. Vydržel jsem až do konce, ale už se nedivím, že amici dělají od podobných záležitostí *remake*. Středověké tempo vyprávění se v tuto noční dobu místy nedalo vydržet, tak bylo uspávací. To následující Futurama díl o Božském Benderovi mě dokonale probudil. Jestli se na zítřejší Eroticon doplazím, tak to bude zážrak.

Eroticon

● **23. května** dopoledne konečně dokončuji výběr povídek pro Best of Ladislav Szalai a po obědě vyřazíme na dobrodružnou cestu do Hlubočep, kam osud a Irisa umístily letošní Eroticon. Během hodinové cesty do míst, kde moc prvních Přemyslovců byla jistě jen velmi slabá, jsem přemítal, proč nám to Irisa dělá, zda už nechce Eroticon vzdát, a proto vybrala takové místo, kam netrefí ani pořadatelé, natož erotiky chtivý fandom. Průzkum Besední restaurace mé chmurné předpovědi zcela vyvrátil. Jeli jsme tu dálku kvůli velkým, leč útulným prostorám,

výbornému jídlu, rozsáhlé terase a zahrádce, zkrátka zázemí, které umožnilo vytvořit pohodový jednodenní con na konci světa, kousek od Prokopského údolí.

Ale to jsem trochu předběhl, když jsme dorazili, zrovna končila přednáška Martina Corna „Ženy pod plachtami“ o slavných mořeplavkyních a pirátech, následovaný improvizovanou chvilkou improvizované poezie. Jména tří básníků neuvádím, nejen proto, že jsem je zapomněl, ale i z důvodu, že se v nejlepší části pásma „Všichni prezidentovi hoši“ věnovali vášnivému zaujetí V. Klause hradní stráží.

Následovala přednáška Martiny Bítnerové „Osudoví muži Boženy Němcové“, kvůli které, vedle již tradičního vystoupení Ivany Kuglerové, jsme se na Eroticon hlavně vydali.

Ale než jsem si vyslechl Ivanino: Manželství, nejrozšířenější úchylka, stačil jsem si ještě pod Smilovým vedením zastřílet z luku, zhlédnout divadlo Nahý jsi krásný, ukázkou orientálního tance, vyslechnout přednášku Ivana Mackerleho o Mořských pannách, Lochneské přísěže a červu Orgoj Chorchojovi (pravda, něco z toho s erotikou souviselo jen velmi volně, ale fanoušci se přesto zdáli celkem zaujatí) a v takzvané Malé (hrůzyplné) tombole vyhrát erotický župánek a knihu S Pivrcem v posteli. Po, jak jinak než skvělé, Ivanině přednášce o dějinách a ekonomicko-nábožensko-kulturních podmínkách manželství jsme se vydali domů, o ostatním dění nám snad napíše někdo z našich občasných přispěvatelů: Hanina Veselá, Jarada Houdek, Jana Dvořáčková (připadala mi nějaká smutná), Darth Zira, Honza Macháček (s gigantickým bařohem, o kterém později tvrdil, že v něm měl kolo :-), Jiřina Vorlová s Gilhadem, Richard Klíčnick či Filip Gotfrid s Bí (měla moc pěkná kočičí ouška) a Janou, kteří setrvali déle.

● **26. května** se Egonovi podařilo přilákat na KJV Richarda Podaného, by pohovořil o špecifikách překládání komiksu. Richard sobě ku pomoci zjednal obětavého Martina Corna, takže přednáška byla doprovázena promítáním na slavné nazelenalé zdi Červené cibule. Přítomno bylo i několik dalších komiksových překladatelů Honza Kantůrek, Leonid Křížek a Richard Klíčnick, takže Richard při své skromnosti vysvětloval, že to, že je považován za experta a zván k přednášení, je dáno jen tím, že jsme komiksově rozvojová země. V zemích komiksově rozvinutých by někdo s jeho pětiletou praxí mohl jen pokorně naslouchat lidem, kteří se komiksu věnují celý svůj produktivní život. (Načež Richard Klíčnick poznamenal, že i on se komiksu věnuje celý svůj produktivní věk.)

Někjak se měnilo počasí, trochu mě bolela hlava, takže jsme se s M. hned po velmi odborné debatě vydali domů a co se dělo potom, si musíte zjistit jinde.

Zdeněk Rampas

Eroticon 2009

Letošní Eroticon se opět obešel bez halasné reklamy a opět proběhl v kruhu takřka rodinném, jak se stalo zvykem od doby, co akci vede Iriska sólově. Po příliš stíněném Jet klubu a neútně hladové Deltě se tentokrát akce odehrávala v docela hezké diskohospůdce v Hlubočepích.

Velikost sálu tak akorát, dobré jídlo bylo tentokrát v dosahu (vzdálenostním, časovým i finančním) a přitom si nikdo nemohl stěžovat, že by mu bylo zatěžko dojíždět do kdovíjakých končin. Iriska dokonce termín akce posunula na teplejší období, aby návštěvníci, kteří by si chtěli vzít erotický kostým, měli větší volnost. To nebyla diskriminace příznivců vyzývavých kožešin, ale docela dobrý nápad. Naneštěstí budova, kde se akce konala, přála spíše vyznavačům nudismu otužileckého než křehkým dívkám v negligé. A tak dokud byla možnost, mnozí se uchýlili na sluncem zahříváné lavičky vně sálu, ignorující zajímavý program. Po západu slunce jsem viděl účastníky akce zahřívát se nápoji nebo tancem. S politováním musím oznámit, že téměř nikoho akce neinspirovala k zahřívání v objetí druhá či družky. Možná se styděli před všudypřítomnými objektivy.

Nevyprávějte mi to! Ukažte mi to!

Ano objektivy: Erotických kostýmů letos k vidění mnoho nebylo, rozhodně méně než foťáků. Fotilo se o sto šest, dokonce se konal jakýsi foto workshop určený pro modelky. Být to workshop určený pro fotografy a mít profesionálnější zázemí, mohl by zájem být větší. Přinejmenším z mé strany, na modelku vážně neaspíruji.

Z dalších doprovodných akcí můžu jmenovat soutěž ve znalostech sexuální problematiky, soutěž v psaní na tělo, střelbu z pravého luku a tradiční tombolu o ceny, které by všichni chtěli, ale málokdo by byl ochotný přiznat, že má podobnou věc doma. Například růžovou žehličku.

Z hlavního programu je třeba kromě ohlášených přednášek jmenovat ukázkou břišních tanců (Zdeňka je opravdu čím dál lepší, nic lepšího jsem neviděl ani v Egyptě), dvě krátká divadelní představení v humorném duchu (Drak se tentokrát rozhodl na nikoho nespolehat a udělat si to sám, sázka na tuhle scénickou onanii mu ale vyšla a publikum aplaudovalo), recitaci improvizovaných veršů (i Hanina ocenila báseň o želvě) a nakonec koncert kapely The Puppits, která zahrála poctivý rokenrol let šedesátých, pěkně woodstockový. Elfy jako zpěvák nezklamal, ale za syntežátorem podle mého skromného názoru podával lepší výkon.

Zbývá otázka, jestli napřesrok Eroticon najdeme opět v Hlubočepích, nebo jestli zůstane akcí putovní. Já ho ale určitě zase navštívím.

Jarda Houdek

Šamanův Scon 2009

Dvakrát jsem už o Sconu psal, a vždy jsem na něj pěl chválu. Akorát jsem vždy postrádal slavnostní zahájení. Tak letos jsem se ho dočkal! Ale ono se nedočkalo mě, neb jsem se poprvé opozdil a dorazil až něco po šesté páteční večerní hodině. Alespoň jsem hned u registrace mohl ze schodů zaslechnout zoufalou prosbu o šroubovák. A protože jsem shodou okolností měl s sebou svůj švýcarský kapesní nožik, mohl jsem vypomoci. A tak se ve finále na chodbách v prvním patře a na schodech posléze rozhostilo elektrické osvětlení...

Protože bar měl ještě zavřeno, zamířil jsem do přizemí. Tímto se omlouvám všem TriStar fanům, ale protože je Scon jediným conem, který má postavenou samostatnou literární linii, zamířil jsem do ní – a většinu času zde setrval.

Ještě jsem zastihl závěr Johnakovy přednášky o Weberově Honor Harringtonové. Zapsal jsem si, že v sérii vystupuje jistý W.E.B du Havel (omluva za případné špatné zapsání jména). Weber zde smíchal jména dvou slavných obhájců lidských práv – jakýchsi pánu W.E.B du Bois a Václava Havla...

Lament nás pak uvedla do teoretických tajů četby a psychologie čtenáře. Autoři se mohli poučit, cože si to čtenář vlastně žádá, co zvládá – a za co je ochoten utratit své kapesné/výplatu. Jestli chcete být prodávanými autory, pak však rezignujte na uměleckou tvorbu, lepší je zábavná, konvenční, a vůbec pak triviální... (Anebo se živte něčím jiným.) Byli jsme teoreticky poučeni, načež jsme si hezky pokecali...

Fladovu psychedelickou přednášku jsem vypustil, neb mě zlákala má droga – totiž čaj, který už v baru vařili. Společně s párkem a několika přítomnými dobrými lidmi jsem strávil v jídelně rovněž velice příjemné chvíli.

Harv nám pak poradil Jak vyhrát literární soutěž. Už první rada je náramně užitečná pro každého (nejen) začínajícího literáta: každý si nejdříve musí ujasnit, jestli se chce určitě soutěže jenom zúčastnit – anebo jestli ji chce *vyhrát!* A prvním krokem k výhře je přečíst si dobře propozice. A dodržet je. Minimálně co se týče rozsahu textu. Letos prý propozice Vidoucího nepochopili někteří zájemci „zcela nečekaným způsobem“.

Ze slibně rozjeté přednášky jsem prchl (omluva), neb mě zlákalohládnout komentovanou prohlídku fotek z filmu „Backstroke of the West“. Jde o film z prostředí Star Wars, přesněji řečeno jde přímo o jednu z Epizod. Avšak ripnutou Číňany a vybavenou čínskými titulkami. To jsme neviděli – viděli jsme verzi, kterou činští či jací šikulkové vybavili pro světový trh titulkami anglickými. Tedy tím, co automatický překladač z činštiny považoval za angličtinu. A tak se v dialogích zjevila velká spousta elefantů, ryže, elevátorů, presbyteriánů, Alláhů, mezi nimi dokonce i je-

den „Allah gold“... (Pokusil jsem se částečně zachytit v příloženém albu). Tess na začátku vypomohl Johnak s výkladem různých pojmů – zahráli si na Egona a Kcharla.

Jo, a jestli nevíte, co to bylo za film, pak E III. V originále se prý jmenoval „Pomsta Sithů“ (Revenge of the Sith).

Načež jsem se přesunul do domácí postýlky na druhém konci města. A v sobotu jsem začal opět svou oblíbenou lite-

rární linii – kterou shodou okolností rozjžděla opět má oblíbená Tess. Dozvěděl jsem se spoustu věcí o fenoménu Mary Sue. Krásná, dokonalá, hodná, inteligentní, tragicky tajemná, roztomilá, všemi známými postavami oblíbená a v závěru většinou

hořce oplakávaná postava zejména fanovské literatury. Kdybyste si nemohli ujasnit, kde jste ji potkali, pak tato dívčí hrdinka má svůj protějšek. V pánském provedení je pojmenována Gary Stue. Garyho znáte – jako Old Shatterhand... Kdo jste zmeškali, nesmutněte, rozšířená verze bude předvedena na Festivalu Fantazie. (Varování: Čtené ukázky! Vezměte si kapesníčky!!!) Ještě jedno upozornění: pokud zrovna vaše dílo nezískalo v „testu Mary Sue“ ani jeden bod, je nejspíše – nudné...

Následoval pokus s autorským čtením, jehož se zhostily hned tři výrazné postavy fandumu: Jan Šaman Kovanic, Darth Zira a Vlado Říša. No, výrazné – určitě nepřehlédnutelné! Každý

jsem přečetli asi čtyři stránky ze své dosud nevydané povídky. Shodou okolností vyjdou ještě letos ve sbornících. Nejdříve, na konci dubna, vyjde Říšova antologie Roboti a lidé s Vladovým dílkem, pak snad konečně vyjde v Tritonu antologie cynických povídek (editoři Zdeněk Rampas a Hanina Veselá), kde budu mít svou perlu („Nevinné dítě“ je literární rehabilitace Bradburyho „Malého vraha“) a Zírina povídka pak přijde na řadu ve třetím almanachu editorek Haniny a Ziry. (Zde mám rovněž dva své skvosty). Šťádejte!

Poté se přišli představit noví autoři: Julianne, Jenny, Johnak. Tak prvně jmenovanou znám jako Julii Novákovou, scifáčkou kolegyni a konkurentku ze soutěží Halmochron, Vidoucí i CKČ. A taky bloggerku na iDnes. Díky Harvovi, který besedu skutečně profesionálně vedl, jsem se dověděl, že je workoholička a chtěla

by se prosadit. Už nakročila – brzo jí v Tritonu vyjde knížka Zločin na Poseidon City. Až skončí gymnázium, chtěla by studovat parazitologii. (Až teď mě napadlo, že takové studium může být pro spisovatele přínosné, i kdyby chtěl psát něco jiného než Ze života hmyzu...). O Janě Kumherové (Jenny) teď už vím, že píše fantasy (nyní vydává „Osud v křišťálu“), sportuje, taky horolezí. A obě dívky by se chtěly výhledově živit psaním. Pokusil jsem se je varovat, ale přítomný nakladatel Egon Čierny naopak jásal. Koneckonců třetí z party, Johnak (Jan Kotouč), který dorazil z omluvným zpožděním (zkouška na galavečer), právě vydává v KJV svou románovou prvotinu Pokračování diplomacie. Military, přátelé. Jeho weberovská novela získala vloni ve své kategorii Cenu Karla Čapka.

Dále nastoupil Richard Šusta, jenž nám předvedl Sluneční soustavu v kolizi – jak ji předvádějí zejména čeští autoři. Nezapomněl na nikoho, ani na Matěje Broučka na Měsíci od Svatopluka Čecha, ani na Zápas s nebem J.M. Trosky, a nakonec ani na můj Mars v Zapomeňte na Mars. Škoda že hodinka uletěla a nemohli jsme se trochu pohádat, jakže to vlastně s těmi mraky komet a planetek, planetami a slunci je. Snad tedy příště...

Poté obětavě zaskočil František Novotný za Františku Vrbenskou, která se opozdila, neb polomaratónští běžci zatarasili její rodné nábreží. Předsunutá beseda dinosaura s neofany se bohužel odbyla hlavně zase mezi dinosaury. Zanařikali jsme si nad civilizací pastí, která odvádí už malé děti k vizualizaci. Takže se nenaučí v příhodném věku číst, tedy chápat, co se v textu píše.

A málokdo dnes chápe, že podstatou všech těch vizualizací (film, TV, hry) zůstává scénář, tedy psané slovo...

Zdeněk Rampas poté zavzpomínal na začátky českého fandomu, a ač to nebyla první přednáška na toto téma, jež jsem si od něj vyslechl, dověděl jsem se opět nové věci. Nejkrásnější asi byl podotek, jak po vyhlášení veličána Ludvíka Součka

v tisku, jak je správné, aby stát podporoval vědecko(fantasticou) literaturu, marně čekali tehdejší fanové, kdy tedy stát nějaké sci-fi kluby založí, aby se do nich mohli přihlásit. Souček umřel a fani si první sci-fi klub založili sami v roce 1979 (Viloidus, založeno v Praze na MFF UK). Na smělou námitku Egona, že jejich Klub Julese Verna nese v roce 1969, kontroval prezident ještě směleji: „A věděli jste, že je to sfk?“ Ne, mladíci tehdy založili „literární klub“...

A literární linie pokračovala přesunutou přednáškou Františky Vrbenské o zapomenutých autorech české fantastiky. Začali jsme Ludvíkem Aškenázem, zmínili Páralovo Mnohověře a skončili Neffem. Poučili jsme se a pobavili – jak to u Františky vždy. A mnozí z nás si řekli, že se tedy neomezí na opakované televizní Sňatky z rozumu, ale podívá se i do samotných knih Vladimíra Neffa.

Další hodina byla vyhrazena vyhlášení cen Vidoucích. Nejříve tedy Nevidoucích. A ještě dříve divadelní scénce ze života mýtických postav v podání obětavých porotců. Cenu čtenářů získala jistá Julianne, však víte, ta nadějná, co jsem už o ní psal vše. Uchvátila rovněž páté nomináční místo odborné poroty. V této kategorii se stala vítězkou a držitelkou kovového mířžovaného glóbusku Ivana Svobodová s povídkou Věk pohádek, která získala absolutní prvenství s 1881 body (proti dalším místům s 900-100 body).

Pak jsem si šel popovídat s milým čajem a příjemnými toasty do baru. Stačil jsem se ještě

vrátit na Tiliinu přednášku Co je starého ve vědě, kde jsme si hezky popovídali o matematických operacích s maticemi, diferenciálech a integrálech. Tilio na závěr předvedla svou nejoblíbenější Maxwellovu rovnici jakožto čtyřvektor. „Tím se kochejte,“ vyzvala nás. A my se kochali.

Vyhlášení výsledků Šeré smrti musí popsat už někdo jiný, neb já jsem odpadl. Stav odpadnutí vytrval i přes celý galavečer, kde jsem pouze seděl a bavil se, jen občas neodolal a zdálky přes hlavy diváků sejmul nějaký obrázek. Referát nechám na jiných, čerstvějších. Ale představení bylo kolosální! Konečně jsem pochopil všechny dosud netušené souvislosti světa Pirátů Karibiku s TriStar světy. Škoda že tento seriál skončil...

Na úplný konec soboty jsem ještě statoval v Literární dílně Jiřky Vorlové a spol. Tentokrát dalo vplen své texty více autorů než na loňském Parconu (kde byl jeden). Poslouchal jsem různé výtky a připomínky, kritiky, a bylo mi, jako bych poslouchal kritiku vlastních textů.

A v neděli jsem absentoval. Věnoval jsem ji spánku, lízání ran a přípravě fotoalba. (Zjistil jsem, že fotit je někdy náročnější než psát!).

Třetí Scon skončil. Těšme se na čtvrtý!

Jan Kovanec, foto Jan Kovanec

30 let fandomu

Letos slaví československý fandom výročí tří desetiletí své existence. A to přesto, že SFFH u nás vycházela dávno předtím*, a to i přesto, že Klub Julese Verna vznikl již v šedesátých letech. Jenže ani knihy, ani kluby, ani filmy fandom nedělají. Fandom dělají fanoušci – a v okamžiku, kdy se začali nejenom sdružovat do klubů, ale především a hlavně když začali vzájemně spolupracovat, už můžeme mluvit o fandomu. Mohli jsme za to my, matfyzáci. Ne že bychom uměli lépe počítat než ostatní, ale tak nějak jsme byli zvědaví, jestli je v tomhle (tedy v tamtom, abych byl přesnější) státečku ještě někdo, koho SFFH zajímá. A eyhle, byli tací, a bylo jich hodně. Někteří školu za sebou nechali už dávno, jiným bylo patnáct před pár měsíci, ale byli.

Jenže to jsem trochu předběhl. Kolej Větrník bylo úžasné místo, kde se mezi pokoji přesouvali lidé, knihy i myšlenky, a tady rychle vykristalizovalo jádro party, která tyhle nesmysly četla a vyměňovala si je navzájem. Samozřejmě americkou klasiku – Bradburyho, Clarka, ale také Lema, bratry Strugacké, a samozřejmě literární opoku Ludvíka Součka. Jenže ten koncem roku 1978 zemřel a Jarda Veis napsal do Mladého světa článek, který byl napůl nekrologem**, napůl výzvou, aby lidé, kteří mají rádi sci-fi, se svým koníčkem začali zabývat trochu více systematicky. Nebyli jsme nijak rychlí – trvalo nám přes čtvrt roku, než jsme se rozhoupali, ale nakonec jsme klub a zároveň krystalizační jádro československého fandomu založili. Každý z nás si ten příběh pamatuje trochu jinak, ale nakonec jsme se shodli, že to bylo někdy mezi třicátým a jedenatřicátým dubnem 1979.

A určitě jsme věděli, že nechceme zůstat sami. V magazínu Zápisník bylo pár lidí, kteří tomuhle žánru fandili – jeden z nich se dodnes jmenuje Vlasta Talaš – a tak se informace o existenci matfyzáckého sci-fi klubu dostala do světa. Když se na to dívám zpátky přes těch třicet let, tak mi to připadá, jako kdyby na Zemi ztroskotala parta mimozemšťanů a snažila se zjistit, jestli náhodou nemá někde v okolí nějaké pokrevní bratry. Televize se tehdy honila za úderníky a nikoliv za senzacími, sci-fi seriály v televizi reprezentoval pan Tau, mobily byly jen na papíře (a ještě k tomu nevodivém, takže netelefonovaly), internet na tom byl v podstatě stejně a snail-mail byl jediný způsob off-line komunikace na dálku. Brzy se ale začali ozývat lidé od všude možně, a tak začala řetězová reakce. Plzeň, Teplice, Brno, Ostrava, Bratislava, Košice, Liberec, Ústí nad Labem, České Budějovice, Banská Bystrica – sci-fi mapa republiky se začala zaplňovat praporky. K fanům se začali nabalovat také profesionálové – tedy lidé, kteří se živilí psaním, překládáním nebo redigováním. Samozřejmě Ondřej Neff***, který už tehdy byl známý nejenom pro svůj obdiv k Vernovi, ale také Josef Nesvadba, Ivo Železný, Vojta Kantor, Jarda Veis, Zdeněk Volný, Karel Blažek a mnozí další.

Ovšem zásadním impulzem, který postrčil rozměr fandomu alespoň o jeden řád nahoru, byla literární soutěž o Cenu Karla Čapka. Karel Poláček v Pardubicích totiž začal organizovat tu-

hle záležitost – a aby vyhlášení proběhlo ve velkém stylu, uspořádal první československý con. Takže bychom měli správně říkat, že Parcon patří k CKČ, nikoliv naopak. Několik stovek příspěvků a několik stovek účastníků – to byl výsledek, který určitě překvapil všechny od organizátorů přes návštěvníky až po ty, kteří měli za úkol hlídat, aby mládež nezvlčela. Díky Parconům začaly vznikat i další cony, z nichž dodnes vydržel pražský Minicon, a Dracony začala tradice brněnských conů, štafetový kolík tam teď třímá Fénixcon.

Uměním nebylo sehnat peníze nebo levné prostory – uměním bylo sehnat razítka. Na cokoliv – od založení klubu přes povolení tiskovin (fanziny, to je vlastně samostatná kapitola historie fandomu) až po žádost o prostory. Někteří fanové se tím příliš neobtěžovali, a ke všeobecnému údivu nikdo příliš neobtěžoval je. Snad proto, že příslušní orgánové sci-fi považovali za méně nebezpečné než jiné polo či úplně nelegální aktivity, snad proto, že někdo z nich to také četl, kdo ví?

Za těch třicet let se změnilo téměř všechno – dokonce i sci-fi. A to se změnilo poměrně hodně, z původně vzácné bylinky jménem fantasy se stal samostatný žánr. My jsme si zvykli říkat sci-fi a do tohoto označení zahrnovat vlastně všechno to, čemu se dnes říká literární fantastika. (Nedávno se mi přihodilo, že jsem podle starého zvyku použil označení sci-fi, když jsem mluvil o fantasy, za což jsem sklídl velmi opovrhlivý posměch.)

Fandom je živý a stále se vyvíjející organizmus, a jeho existence je dobrým signálem. Znamená totiž, že stále tu jsou lidé, kteří dokáží prožívat pocit úžasu, slavný *sense of wonder*, lidé, kteří dokáží posouvat hranice obyčejného myšlení. Možná trpím iluzí, ale věřím, že projít školou této literatury (a být jí nadšený) je ta nejlepší poučka k tomu, abychom si uvědomovali, že Vesmír má poloměr o něco větší než 6 378 kilometrů a že stojí za to se snažit poznávat i ty jeho oblasti, které ke každodennímu životu moc nepotřebujeme.

pagi

Pár dodatků a nepodstatných oprav k výběrnému článku:

* první „fanzin“ Vega vyšel již roku 1977 jako příloha trampského časopisu, s tím rozdílem, že Vega zůstávala jen u svých autorů a členů předenické trampské osady, kdežto fanziny počinaje teplekým Věstníkem a matfyzáckým „Villoidem“ se rozšířily do všech v tu dobu existujících SF klubů.

Zakládající dílo moderní české SF: Experiment pro třetí planetu od Jaroslava Veise (a Alexandra Kramera) vyšlo již v roce 1976 a vrcholy západní SF nám v tomto roce po době normalizačního temna opět připomněl Oldřich Černý antologií Vlak do pekla.

** když Jaroslav Veis článek psal, Ludvík Souček ještě žil a zemřel zhruba v ty dny, kdy článek ve vánočním čísle Mladého světa vyšel.

*** Ondřej Neff se poprvé ve fandomu objevil až na setkání v Pardubicích '82, ale hned dalšímu dal jméno Parconu :-)

Zdeněk Rampas

Ohlédnutí za 14. ročníkem Akademie SFFH

Touhle dobou se Akademie každoročně ukládá k letnímu spánku. Všichni, kdo pro ni něco dělají, jsou rádi, že to zase na ročník mají za sebou (práce probíhají s různou intenzitou zhruba od půlky ledna), vítězové si stelou vavříny pod polštáře, ostatní jistě přemýšlejí, jak jim napřesrok nějakým skvělým výkonem Sfingy vyfouknout a získat je sami. Zcela výjimečně jsme se letos rozhodli Akademii ještě diskrétně zacloumat ramenem a z letního spánku ji na chvilku probrat – a vedly nás k tomu především dvě věci. Za prvé to, že ačkoli máme na předávání osmdesát minut, ještě dvě tři drobnosti jsme nestačili doříct. A za druhé to, že lidí, kteří nám ve své neskonale a většinou neplacerené dobrotě pomáhali, bylo letos hodně – a my si nejsme jisti, jestli jsme jim všem stihli poděkovat osobně, takže tak učíme veřejně.

Hlavní z těch věcí, které stojí za to doříct, jsou další v pořadí za naší hlavní kategorie Kniha roku. Letos jsme to už, hnáni časem, nestihli, a přitom nám připadá důležité vy-zdvihnout i ostatní tituly, které posbíraly hodně hlasů.

Ve druhém kole hlasovalo 69 akademiků a akademiček (všem jako obvykle nesmírně děkujeme, a obzvláště pak členům povídkové komise za nelehkou práci v 1. kole), takže každý titul, o kterém si deset či více z nich myslí, že je jednou z pěti nejvýraznějších knih roku, jistě stojí za připomenutí. Takže: za Knihou roku, kterou se letos stala *Cesta* od Cormaka McCarthyho, se umístily (a poměrně těsně) tyto další tituly: *Vídím to jinak* od Bruce Sterlinga, *Židovský policejní klub* od Michaela Chabona a *Lux perpetua* od Andrzeje Sapkowského. Za pozornost pak stojí i to, že z celkových 26 knižních titulů, které se objevily ve všech nominacích, získalo aspoň jeden hlas plných 22!

Další skutečností, na kterou nedošlo (a která je spíše organizačního charakteru, takže neakademici mohou tento odstavec přeskočit), je naše rozhodnutí převést pro příští ročník, nakolik to půjde, hlasování do e-mailové podoby. Nikoli proto, abychom vyšachovali ze hry Českou poštu, ale protože se to čím dál tím jasněji jeví jako průchodnější. (Nepočtené konzervativně-předdigitální akademiky, jako je třeba Leonard Medek, kteří se odmítají zadržovat, si odchytíme s papírovým formulářem osobně.) Takže prosíme všechny akademiky, aby na adresy někoho z členů Rady Akademie (Podaný, Rampas, Šust; k nalezení na www.asffh.org) odeslali své e-mailové ad-

resy, pokud možno takové, které budou funkční i v první polovině roku 2010.

Nyní tedy obsáhlejší seznam dobrých duší, které pomohly s organizací 14. ročníku.

V první řadě samozřejmě děkujeme sponzorům a mediálnímu partnerům, jejichž seznam najdete na našem webu.

Veliký dík zaslouží naši moderátoři; Eva Aichmajerová obohatila definici slova obětavost o další rozměr, když zjevně i tětostenství plánuje tak, aby nemusela vynechat ani jediný ročník Akademie; Richard Klíčnik strávil nad scénářem mnoho perných (i nočních) chvil, o jeho pohotových změnách na poslední chvíli nemluvě.

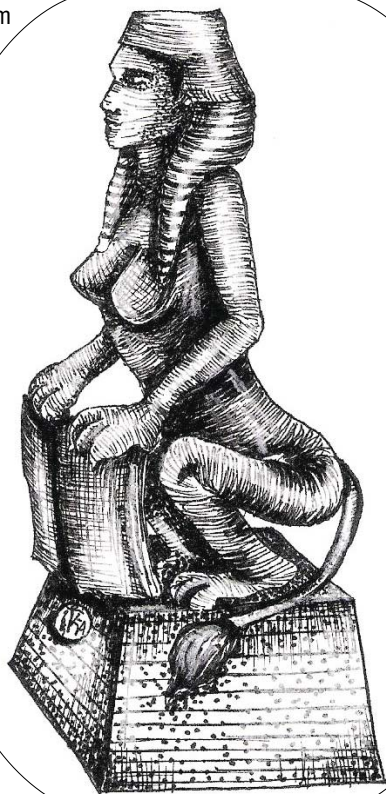
Zvláštní dík zaslouží letos náš brněnský přítel Mirek Dvořák, který se o Akademii přičiňuje každoročně, ale letos jsme mu navallili na hřbet ještě skladově-administrativní odyseu nutnou k tomu, aby se do Prahy dostaly téměř tři metrky knih od sponzorů, které se pak na výstavišti rozdávaly. Děkujeme a slibujeme, že pokud zase někdy vyjde veletrh na stejné datum, dáme si záležet, abychom ani v akademickém shonu nezapomněli na jeho následující nedělní narozeniny!

S tím souvisí obětavost skupiny přátel, kteří dali Akademii vpln svůj čas a svalovou hmotu, když bylo třeba tyto knihy odnosit z parkoviště; snad na nikoho nezapomenou, když napíšu, že do úderné skupiny patřili Filip Gotfrid s Bí, Ivan Alakša, Martin Corn a Dáreček (který pak zasluhuje ještě další dík za to, že nepřítomnému Laseru odvezl jeho nůši Sfing a diplomů do Plzně). Jirka Doležal pak pomohl s likvidací zbylých kartonů, aby se příští pořad po nás nebrodil odpadem.

Paní Klíčniková ochotně pomohla s opětným rámováním diplomů poté, co je notáblově Akademie na místě podepsali čtvrt hodiny před ceremoniálem (rádi bychom to dělali ve větším klidu, ale nějak to nejde).

Děkujeme Petru Sísovi, že přes chřípku, viditelnou a slyšitelnou až do zadních řad, přišel a byl milý a vtipný. (Těž s díky čtenářů za Darwina i Zeď.)

Každoročně jsme vděční knižnímu veletrhu Svět knihy za to, že Akademii považuje za svou součást natolik samozřejmě a nezbytnou, aby jí rezervoval prime time v sobotním časném odpoledni. Letos však musíme zvlášť poděkovat Kamile Chrtkové; zjistili jsme, že zřejmě vinou loňského požáru jsou na Výstavišti zostřená bezpečnostní opatření, takže zadní

Ceny Akademie SFFH za rok 2008, komentované

Kniha roku: Cormac McCarthy: Cesta

první vítězství pro knihu Cormaca McCarthyho, což je přirozené, jedná se o autorův debut v rámci fantastiky. Teprve druhé vítězství pro nakladatelství Argo, které cenu obdrželo zatím pouze v roce 2002 za nejlepší neanglo-americký překlad. Hlavní cena pro knihu roku se udílela teprve popáté, mezi dosavadními vítězi jsou Jizva od Chiny Miévilla, Ilion od Dana Simmonse, Legendy české fantasy editora Ondřeje Jireše a Jonathan Strange a pan Norrell od Susanny Clarkové.

Science fiction: Michael Chabon – Židovský policejní klub

knihy Michaela Chabona získala cenu poprvé a stejně tak jde o premiérové vítězství nakladatelství Odeon. Tři ceny byly v této kategorii uděleny za knihy Dana Simmonse, po dvou cenách se dostalo knihám P. K. Dicka a Neala Stephensona. Dále cenu získaly knihy Poula Andersona, Alfreda Bestera, Chiny Miévilla, Neala Ashera a R. C. Wilsona. Odeon se tímto vítězstvím přidal do klubu, v němž byla doposud čistě žánrová nakladatelství. Svými sedmi cenami vévodí kategorii nakladatelství Laser-books, dále cenu obdržela již jen nakladatelství Talpress a Polaris. Dosud se nepodařilo zvítězit domácímu spisovateli.

Fantasy a horor: Andrzej Sapkowski – Lux Perpetua

knihy Andrzeje Sapkowského jsou se svými deseti cenami fenomenem v dosavadní historii udílení cen Akademie SFFH. Šest cen získaly v kategorii neanglo-americký překlad a díky trojitému doublu byly rovněž důvodem pro zrušení této kategorie. Cenu pro nejlepší fantasy získaly již počtvrté a jsou v této kategorii samozřejmě bezkonkurenční. Cenu pro nejlepší fantasy získaly dále knihy Tima Powerse, Terryho Pratchetta, Neila Gaimana, Roberta Holdstocka, Chiny Miévilla a Susanny Clarkové. Čtvrtým vítězstvím Sapkowského knihy vyrovnalo

vchody, které všechny minulé ročníky zely dokořán, jsou neprodyšně uzamčeny. Kdyby Kamila operativně nevyšlala rychlého posla s klíči, patrně by Sfingy, knihy a diplomy zůstaly v autě.

Na to navazuje speciální poděkování Janu Vaňkovi juniorovi; cca 20 minut před ceremoniálem jsme zjistili, že rozdávány knihy jsou zatažené do fólie a my nemáme kromě chrupů nic, čím bychom je rozdělali; aneb jak je i v digitálním věku důležité, aby aspoň jeden člověk s sebou měl kapesní nožik.

Jako vždy děkujeme Michalu Čambalovi za zhotovení Sfing.

Poděkování jistě zaslouží Markus Heitz a jeho český nakladatel Libor Marchlík, kteří opustili teplo svého výstavního stánku, kde byli po celý den hýčkáni autogramuchtivými čtenáři, a přišli na předávání; s tím souvisí i neplánovaný surreální výstup, který patrně vejde do dějin pod anglickým názvem „kissing spree“; děkujeme šéfu Arga Milanu Gelnarovi za neotřelou libací performanci a všem ostatním za to, že ji vydrželi.

nakladatelství Leonardo rekord, jenž v této kategorii drželo nakladatelství Polaris. Dále cenu získala nakladatelství Najáda, Talpress, Laser-books a Alman. Dosud se nepodařilo zvítězit domácímu spisovateli.

Česká a slovenská kniha: Juraj Červenák – Bílá věž

Juraj Červenák využil svého práva vyjmout jednu ze svých nominací v této kategorii a podruhé zvítězil, první cenu si odnesl v roce 2006. V ročnících 1999-2003 byla tato kategorie rozdělena na českou a na slovenskou knihu, pokud budeme počítat všechny vítěze i v rozdělených kategoriích, pak je držitelem nejvíce cen se třemi vítězstvími Alexandra Pavelková, po dvou soškách se dostalo Jiřímu Kulhánkovi, Ondřeji Neffovi, Jiřímu W. Procházce a Františku Novotnému. Leonard Medek má rovněž dvě ceny, ovšem tu druhou získal společně s Františkou Vrbenskou.

Česká a slovenská povídka: Jiří Pavlovský - Eskorta

Jiří Pavlovský získal cenu v této kategorii poprvé, ačkoli je již jejím držitelem jako editor z roku 1999. Rekordmanem v této kategorii je s přehledem Jaroslav Mostecký, cenu dále obdrželi Jiří W. Procházka, Štěpán Kopřiva, Vladimír Šlechta, František Novotný a Vilma Kadlečková.

Teoretický text: Ondrej Herec – Z teórie modernej fantastiky

Ondrej Herec získal cenu v této kategorii poprvé, je však držitelem ocenění za dlouholetou práci z roku 2007. Držiteli nejvíce ocenění jsou v této kategorii s pouhými dvěma vítězstvími Ivan Adamovič a Martin Šust. Cena byla několikrát udělena zahraničnímu publicistovi. V posledních letech byla kategorie rozšířena i o časopisecky publikovaná teoretická díla, doposud se

(Eva ji zakončila udobřovacími líbáními – mumlala přitom něco o „udržení dobrých vztahů s Němci“ – děkujeme jí za osobní příspěvek k zachování míru v Evropě.)

Vřele děkujeme Julii Novákové za to, že asistovala moderátorům s předáváním cen – a zároveň jí gratulujeme k narozeninám a k autorskému debutu!!

Poděkování zasluží také Obec překladatelů, jejíž stánek je strategicky výhodně umístěn poblíž Velkého sálu, takže jej už poněkolkáté obsazujeme (což si můžeme dovolit i díky tomu, že fandom se s členskou základnou OP lehce prolíná) k poradám před předáváním a jako převlékárnou pro moderátory. Náš příznivec a člen Pavel Weigel je členem kontrolní a revizní komise výboru OP, takže jsme měli invazi do jejího stánku oficiálně posvěcenou, nemluvě o laskavém souhlasu paní předsedkyně Hany Linhartové.

Těšíme se na příští, patnáctý ročník Akademie!

**Richard Podaný, Zdeněk Rampas, Martin Šust
a Michaela Rampasová**

s časopisecky vydaným článkem podařilo zvítězit pouze Ivanu Adamovičovi.

Povídková sbírka : Bruce Sterling – Vidím to jinak

nakladatelství Laser-books vyrovvalo svým třetím vítězstvím v této kategorii rekord držený nakladatelstvími Polaris a Triton. Dále v této kategorii zvítězila nakladatelství Talpress, AF 167, Baronet a Albatros. Dosud se nepodařilo zvítězit sbírce českého autora, ačkoli letošní nominace hned dvou autorů dávají zřetelné nádeje do budoucna.

Antologie: Dozois, Gardner & Strahan, Jonathan (eds.) – New Space Opera

nakladatelství Laser-books svým desátým vítězstvím v řadě potvrdilo absolutní dominanci v této kategorii. Zároveň jde o třetí ocenění antologie sestavené Gardnerem Dozoisem. Antologie zahraniční fantastiky získaly cenu celkem třináctkrát, pouze dvakrát získala cenu antologie české fantastiky, ovšem pětikrát zvítězila antologie sestavená českým editorem.

Časopis a médium: Pevnost

časopis Pevnost získal páté ocenění v řadě, což je tou nejlepší vizitkou skvělé práce, kterou odvádí zejména Tomáš Němec jako šéfredaktor. Pevnost v této kategorii vyrovnala rekord časopisu Ikarie. Cenu dále získala původní edice magazínu F&SF a časopis Fantázia. Časopis Pevnost získal v roce 2005 rovněž zvláštní cenu za kvalitativní vzestup.

Nakladatelství: Laser-books

nakladatelství Laser-books se díky pátému vítězství stalo v této kategorii držitelem rekordu, ovšem jen o pouhou jednu šouku. Cenu dále obdržely nakladatelství Polaris, United Fans / Klub Julese Vernea, AF 167 a Triton.

Redaktor: Tomáš Němec

Tomáš Němec je jako šéfredaktor časopisu Pevnost a editor knižní řady Pevnost jistě nejvýraznější redaktorskou osobností na našem trhu. Cena tak bezesporu putovala do správných rukou. Němec získal osobní ocenění Akademie SFFH poprvé. Držitelem nejvíce cen v této kategorii je Ivan Adamovič, cenu dá-

le získali Zdeněk Rampas, Petr Holan, Helena Šebestová a Martin Šust.

Výtvarník: Michal Ivan

Michal Ivan v loňském roce vytvořil obálky ke třem románům Juraje Červenáka a povídkové sbírce Vladimíra Šlechtty. Jeho tvorba je již po několik let nepřehlédnutelná. Ivan získal ocenění Akademie SFFH poprvé. Rekordmany v této kategorii jsou Martina Pilcerová, Milan Fibiger a Jan Patrik Krásný se třemi vítězstvími. Po jedné ceně získali Zdeňka Boušková, Karel Saudek, Karel Soukup a Juraj Maxon.

Překladatel: Richard Podaný

Richard Podaný přeložil v loňském roce zejména romány Pergament a Svět podle Prota / Na světelném paprsku, ale i řadu výrazných kratších prací. Podaný patří obecně mezi vážené osobnosti českého překladu. Cenu získal již podruhé, stejný počet ocenění má rovněž Viktor Janiš, počtem cen této kategorii vévodí dvojice Jan Kantůrek a Petr Kotrle se čtyřmi vítězstvími. Cenu za překlad pak získali už jen Tomáš Hrách a Pavel Weigel.

Zvláštní cena: Michael Bronec – za podporu české fantastiky

Michael Bronec se ve svém nakladatelství Straky na vrbě již dlouhá léta věnuje podpoře mladých českých autorů, jeho příkladná činnost si ocenění jistě zasloužila. Bronec získal cenu Akademie již podruhé, v roce 2000 obdržel za nakladatelství Straky na vrbě cenu jako „nadějný nováček“. Letos zvítězil osobně, což je jen potvrzením toho, že se naděje v jeho nakladatelství vložené zcela potvrdily.

Cena za dlouholetou práci pro SF: Karel Saudek

cenu převzala umělcova dcera Berenika Saudková za přítomnosti autorovy ošetřovatelky. Kája Saudek dlouhá léta podporoval českou vydávanou fantastiku množstvím fanzinových i knižních obálek a ilustrací. Jeho tvorba má k fantastice velmi blízko a on sám je jistě velikánem mezi osobami, které jsou u nás s žánrem spojovány. Cenu předával Vlastislav Toman, loňský držitel stejného ocenění. Karel Saudek získal cenu podruhé, v roce 1997 obdržel ocenění jako nejlepší výtvarník.

- komentáři opatřil Martin Šust

Ministryně spravedlnosti dohlíží na spravedlivé výsledky Akademie SF

22 let s Interkodem

Když jsem se koncem 80. let zapojil do fandomu tím, že jsem vstoupil do SF klubu NYX, otevřel se mi i přístup ke klubové knihovničce, která kromě fanzinů zahrnovala i starší čísla Interkomu. Navíc NYX odebíral jedno klubové číslo Interkomu a já se hned zařadil mezi jeho pravidelné čtenáře. Později jsem si povypůjčoval i některá starší čísla, pokud v nich byl nějaký článek, jehož téma mě upoutalo.

V těch dobách jsem byl nadšený fanoušek – aktivista, takže jsem nový Interkom půjčoval i svému kamarádovi knihkupci, který nebyl fanouškem fantastiky, s tím, že si v každém čísle našel jeden-dva články, které zaujaly i jeho. Já v té době pochopitelně četl Interkom od začátku až do konce a později jsem si ho osobně předplatil. Když jsem se pak ochomýtl v zázemí Literárního workshopu pořádaného brněnským fandomem v Příšřpju, tak jsem právě z Interkomu nakopíroval pro přítomné výběr starších článků o workshopech a psaní SF, zpravidla z pera původní matky-zakladatelky Evy Hauserové. Poté, co jsem se ve fandomu trochu osmělil (což u mě trvalo nějakých šest let), tak jsem do Interkomu začal posílat i své první příspěvky. Nejprve to byly jen výsledky ankety o nejobdivivější a

nejpřitažlivější SF a F knihu roku – Cena Plivník a Čiplenka (byla to reakce na začátky porevolučního vydávání žánru, kdy se na pultech vedle úhledných paperbacků objevily i pokusy dosti odpudivé, amatérsky vypadající). Anketa byla spojena i s první menší mystifikací, kdy byla čiplenka vydávána za krajové jméno pro lesní vílu (ve skutečnosti je to myslivecký výraz pro mladou laň). Po pěti ročnících jsem anketu ukončil a ponechal selekci na neviditelné ruce trhu, mezitím jsem jako správný rozložený mladý muž napsal do redakce několik polemik s fandomovými dinosaury (v té době se ten termín ještě nepoužíval) a tyto byly k mému překvapení i otištěny.

Na Interkomu je totiž jedna pozoruhodná věc: pokud vím, tak otisknou prakticky vše, co do redakce přijde, a přesto má časopis solidní úroveň a i příspěvků se vždy sejde tak nějak akorát (i když zde fungují nějaké výzvy ke kmenovým autorům ze strany Zdeňka – stejně vznikl i tento článek). Odpůrci sice namítnou, že u kritických článků šéfredaktor zneužívá svého postavení a doplňuje za ně své protiargumenty a má tak poslední slovo, ale to je podle mě chybné pochopení úlohy šéfredaktora jako zcela pasivního snášeče článků na jednu hromadu. Stále platí fandomové: „Kdo to dělá, ten to řídí“ a prostor pro diskusi Interkom rozhodně dává; že není dost využíván, protože je pracnější napsat tisknutelnou polemiku než jen pár vět do diskuze na webu či v mailové konferenci, je jiná věc. Čímž se vracím k historii, dokud se na scéně neobjevil Vašek Pravda, tak byly i moje polemiky často bez větší reakce, a to

jsem se tenkrát domníval, kdovíjak ožehavé téma v nich neotvírám.

Koncem devadesátých let jsem ovšem s Vaškem Pravdou sdílel názor na jistou zkostnatělost a uzavřenost Čs. Fandomu a v rámci vznikající Ligy podpory neofanů jsem tento projekt propagoval právě na stránkách Interkomu. Ovšem nebyli by to Brňáci – smející se bestie, aby zároveň nevytvořili fiktivní klub neofanů, který se do těchto aktivit okamžitě zapojil a pokusil se pobavit čtenáře Interkomu poněkud nereálnou reportáží jistého Přemka Mičánka, líčící jeho nelehkou cestu na Istrocon a pokusy zapojit se do fandomových aktivit. Reportáž navíc vznikla tak, že jsme ji psali tři, štafetovým způsobem na pokračování a předávka byla často uprostřed dramatického zvratu či věty. Pokud reportáž z roku 1999 byla nadsázkou a parodií klasické reportáže z conu, pak reportáž z dalšího ročníku je už čirou fantasmagorií. Někdy v té době přestal fungovat SF server a já jakožto začínající amatérský filmový recenzent hledal prostor pro své práce. Kromě Sardenu jsem obesílal i Interkom – přece jen tištěná verze článku je stále něco víc než jen internetová (krátce jsem obdobně využil i stránek Ramaxu).

Došlo také k založení rubriky Hvězdný bulvár, do které krátké zprávy z Brna zasílal Piter, když s tím začátkem nového sto-

letí přestal, měl jsem pocit, že prago-centrický pohled stále potřebuje nějakou protiváhu, a převzal jsem štafetu v tomto zpravodajství. A tak jsem více méně pravidelně skoro devět let psal krátké informace z brněnského fandomového dění a občas napsal i nějaký článek o aktivitách Pochmurné neděle (lehce propagační, samochvála nás vždy bavila). Na základě několika málo ohlasů na rubriku jsem si loni uvědomil, že už jsme spíše postSF klub a i když se o fantastiku stále zajímáme (a můj Interkom koluje na klubovém úterku mezi všemi), je to jen část našich aktivit. Reporty ze světa whisky či pétanque už začaly převažovat a je otázka, nakolik jsou tato speciální témata zajímavá pro širší čtenářskou obec. Takže do letošního ročníku vstupuje Interkom bez Bulváru psaného z Brna, krátké zprávy z klubu ovšem píší dál, lze je najít na našem webu. K psaní do rubriky jsem měl kdysi dva motivy, jedním bylo ukázat, že i v Brně to žije, a druhým (optimistickým) byla naděje, že se časem někdo přidá a já se dočtu i o dění v dalších místech republiky, což se až na velmi vzácné výjimky nestalo.

Každopádně se občas i přes rostoucí lenost zmůžu na nějaký článek (třeba tento), takže stránky tohoto časopisu nebudou trvale ochuzeny o pohled z Brna. Takže závěrem přeji do dalších čísel stále dostatečný počet čtenářů a příspěvateľů a redakci dost síly a času na jejich tvorbu. Mladým fanům doporučuji formulovat své ideje nejen na spřátelených internetových fórech, ale přetvořit je do smysluplných článků publikovaných zde a doufám, že se dočkají podobně smysluplných reakcí.

Marvin

Jak Jirka Pilch k SF přišel

Kdysi dávno, je to už šestadvacet let, se v některých ostravských knihkupectvích objevily malé anketní lístečky s dotazem, zda bychom chtěli v Ostravě sci-fi klub a zda bychom byli ochotni něco dělat. Jako mnoho dalších jsem ho vyplnil a pak čekal. Po nějaké době se na Černé louce sešla poměrně silná skupina lidí, které fantastika bavila a chtěli najít spřízněné duše.

Zde se musím vrátit v čase a zavzpomínat, jak jsem se k fantastice vůbec dostal. Vždycky mě bavily příběhy, které povzbuzovaly fantazii a zároveň přinášely notnou dávku dobrodružství a napětí. A na to je sci-fi jak dělaná. Je pravda, že počátkem šedesátých let zrovna nebylo z čeho vybírat. A tak jsem četl Vernovky, Babulu, sem tam jsem se dostal k některé knize J. M. Trosky, ale jednou jsem se díval na televizní program Vlaštovka, kde moderátorka hovořila s nějakým poněkud objemnějším pánem, který vyprávěl o své nové knižce. Ten pán se jmenoval Ludvík Souček a ta kniha Cesta slepých ptáků. Když jsem ten román později dostal do ruky, vypadly mi málem oči z důlků. Bylo to něco úžasného, nikdy dřív jsem nic takového nečetl. Udička zabrala a já byl definitivně chycen.

No, ale zpátky ke klubu. V roce 1983 byl tedy v Ostravě založen Klub literární fantastiky. Našel jsem tam spoustu nových kamarádů a přátel, a hlavně jsem se dostal k věcem, o nichž

bych jinak neměl ani tušení. Jednou z nich byl i Interkom. Pár napůl složených namnožených papírů, na nichž byla spousta jinak nedosažitelných informací. Fakt, tenkrát jsme žádný internet neměli. Dokonce nebyly ani počítače (ty nebyly nikde, ani v Americe), nekecám. Takže se vydávaly fanziny. Klubové obsahovaly většinou všelijak přeložené povídky světových autorů, případně pokusy o vlastní tvorbu členů klubu. Interkom byl jiný – povídka se tam sice sem tam vyskytla, ale těžiště bylo v informacích. Byl to jediný stálý zdroj informací o sci-fi světě, o conech, o knihách, filmech, autorech, ale nejen o tom. Silně byly zastoupeny články i o věcech, o nichž oficiální časopisy a noviny nepsaly – o feminismu, ochraně životního prostředí, na kterážto témata tam probíhaly mnohdy velice zařáté diskuze. Upřímně řečeno, dostat se Interkom do rukou třeba StB, tak by mnozí lidé nejspíš měli značné potíže.

Zdeněk Rampas po mně chtěl, ať napíšu svou vzpomínku na Interkom, co mi dal, případně vzal. Je to jednoduché – přispěl k tomu, že jsem přišel o jakékoli zbytečky iluzí o dřívějším režimu, a dal mi to, že byl jedním ze zdrojů jiného myšlení, malá škvírka ve vsudypřítomné indoktrinaci. Asi bych měl k životu a společnosti stejný postoj, i kdyby Interkom neexistoval. Ale tento nenápadný fanzin k tomu přispěl. Dík.

Jirka Pilch

Jak jsem k SF a Interkomu přišel ???

Moji první sci-fi knihou byl Zápas s Nebem. Tlustou knihu se všemi třemi díly trilogie jsem dostal k vánocům 1970. Hned druhý den jsem se pustil do čtení. Do té doby jsem přečetl jen několik foglarovek a asi pár dalších knížek, které ve mně ale nezanechaly žádnou stopu. Zápas s nebem jsem však přelouskal s malými přestávkami na jídlo, nebo když mě rodiče zahnali pozdě večer do postele. Než skončily vánoční svátky, měl jsem knihu „v sobě“ a myslím si, že mě natolik uchvátila a poznamenala, že dále jsem četl už téměř výhradně pouze SF. Dřív to ostatně nebyla taková práce, knih nevycházelo mnoho, a i když jsem se snažil kupovat všechno, co SF byl i jen alespoň vzdáleně připomínalo, ještě v roce 1980 jsem dokázal poslepu vyjmenovat všechny tituly ve své knihovně i to, v jakém jsou umístěny pořadí.

Na svůj první SF film se nepamatuji, mám však úžasnou vzpomínku na třítydenní uhelné prázdniny v lednu 1979. Do školy se nechodilo, kina však promítala, i když se v nich netopilo. Několik dní jsem tak pečlivě nabalen a vybaven svačinou za 4 (slovy čtyři) koruny usedal v půl desáté do kina Hvězda na Václaváku a seděl tam až do půl páté a viděl tak 13 x za sebou film V prachu hvězd. (Mimochoodem se mi ho dodnes nepodařilo sehnat na kazetě nebo DVD.) Později se mi podařilo navštěvovat Planetárium, kde se uskutečnil cyklus asi šesti večerů s promítáním zahraničních SF filmů. Propadl jsem kouzlu filmové sci-fi a i když knihy dodnes doma hromadíme, film u nás jednoznačně vede.

Pravým kontaktem se stejně postiženými lidmi byly až později pověstné fronty u Ponrepa, kde jsme stáli přes noc na lístky na Barbarellu a poznali tam spoustu úžasných kamarádů,

kteří nám vydrželi až do dnešních dnů. Jedním z těch mála, které jsme však od té doby neviděli, který se však nesmazatelně zapsal do našich rodinných SF dějin, byl Mirek Turek. Jeho hlavní zásluhou bylo, že mne (a moji ženu) seznámil s pozdějším prezidentem českého fandomu, Zdeňkem Rampasem.

Díky němu jsme se dostali k amatérským fanzinům, klubům, spouště dalších sci-fistů a kamarádů. Začali jsme vydávat Světelné roky, fanzin o filmu. O literatuře psala většina fanzinů a my jsme se chtěli trochu lišit. Vášeň pro časopis (taky až 24 čísel po 24 stránkách za rok) nám vydržela mnoho let. Rozdávali jsme ho kamarádům za trochu toho jásání nad naší námahou nebo ho vyměňovali za jejich Fanzin. A takhle jsme přišli k prvním Interkomům.

Po roce 1989 jsme se pokusili nacpat naše filmové články do prvních lkarií, byly však pro komerční použití moc dlouhé a podrobné. Poměrně rychlá komercializace mnoha dříve téměř ilegálních setkání nás trochu odradila a přestali jsme se mnoha těchto akcí zúčastňovat. Ale vazba na Interkom nám zůstala, a tak když jsme na mnohé akce už nejeli, četli jsme si o nich alespoň v Interkomu a děláme to tak dodnes a vždycky si říkáme, že tam nebo onam bychom se zase po letech mohli podívat. A tak se díky Interkomu vyskytneme občas na Parconu, před pár lety na Tatraconu a podobně. I když teď už častěji vysíláme na tyto akce novou generaci, dcera má přece dobrou výchovu, vyrůstala ve sci-fistické rodině a Interkom měla od dětství místo slabikáře. A tak i když například z nostalgie léta odebíráme lkarii, nikdo ji doma už celou nečte. U Interkomu však pokaždé někdo z nás doma uváže. A za to patří jeho neúnávnému šéfredaktorovi dík.

Starknest

Jak jsem k sf & f, IK, fandomu apod. přišla aneb za vším hledej muže (nebo cizinky)

80. léta 20. století – chodím na základní školu a můj o 5 let starší bratr vášnivě rád čte sci-fi, je členem libereckého sci-fi klubu Trifid a později mi rodina přiznává, že se bratr i účastnil jednoho z prvních Parconů. Jako správná malá sestra velkého bratra obdivuji a nechám si od něj většinu knih, které přečetl, vyprávět. Připadá mi to úchvatné, dokonce pod jeho vedením vymýšlím svůj první sci-fi příběh (panelákový výtah v něm fungoval jako stroj času). Z knih této doby mi v hlavě uvízla *Cesta do bláznovy zahrady* L. Szalae a *Den trifidů* J. Wyndhama.

cca 1988 – zjišťuji, že není běžné, aby se lítalo k jiným planetám, na Měsíci nejsou kolonie, cesty do jiných galaxií nejsou na denním pořádku... a pocítuji hluboké rozčarování nad prolhanou literaturou sci-fi, již přísahám nikdy více nevzít do ruky. Věnuji se výhradně historií a ryzním faktům.

1992-94 – všichni kolem mě čtou Pána prstenů a mě to odpuzuje. Až po konverzaci s ruskou dopisovatelkou kamarádkou Natalií usoudím, že bych to mohla zkusit. Tak objevím Tolkiena a ze všech jeho děl mám dodnes nejraději *Silmarilion*. Spojitost díla britského univerzitního profesora s jakýmsi žánrem fantasy mi na dalších mnoho let uniká. Plně se soustředím na dráhu spisovatelky historických románů, ostatně za tím účelem také studuji historii na FF UK. Ze své nenávisli ke sci-fi později (koncem 90. let) vyjímám Stanislava Lema.

2000-2001 – chodím s jedním nejmenovaným nadějným autorem, který tvrdí, že to, co píše, je sci-fi, případně fantasy, a snaží se mi rozdíly a shody obou žánrů ukázat na názorných příkladech. Vytahuje na mě především dvě knihy: *Dunu* F. Herberta a *Stavitele věží* V. Kadlečkové. A tak změním názor, že fantastika jsou špatně napsané nesmyslné bláboly, a dojdou k závěru, že by mě „něco takového“ nejen bavilo číst, ale možná i psát. Začínám psát (ne, ty tisíce normostran historických románů a hlubinně psychologických sond popsané v pubertě, adolescenci a „rané“ dospělosti se nepočítají).

Poznámka: Události se časově shodují s mým ukončením doktorandského studia historie a obecně pocíťovanou nechutí k historií, včetně psaní historických románů.

2002-2006 – žiji s jedním nejmenovaným fyzikem, jinak též nadšeným čtenářem sf a f literatury. Najednou mám doma velké množství zajímavých knížek (třeba Sapkowského!) a tak čtu a čtu (a sem tam píšu). Vedeme diskuse o tom, zda jsou lepší mnohadílné ságy, jednodílné romány nebo povídky. Tvr-

dím, že autor, který se nezládně vymáčkne do 500 normostran, si nezaslouží, abych ho četla.

2002 – začíná vycházet časopis Pevnost, jehož první číslo jsem tehdy na knižním veletrhu pohádkově třikrát odmítla, když mi ho kdosi vnucoval, abych ho druhý den našla na stole (od bratra). Časopis mi připadá legrační, ale díky němu objevuji dvě jména: Miroslav Žamboch a Petra Neomillnerová.

A od tohoto momentu už jde o lavinovitě řetězení událostí... takže mám-li být opravdu upřímná, za mým současným vztahem k fantastice stojí několik mužů, dvě cizinky a časopis Pevnost!

2002/03 – v Pevnosti si přečtu vítěznou povídku ze soutěže O nejlepší fantasy z roku 2002 a namyšleně si řeknu, že tohle umím taky. Následně napíšu povídku Přístav, již jmenovanou soutěž obešla. V důsledku toho navštívuji svůj první con, Parcon v Chotěboři, kde jsem pasována na Lady fantasy. Seznamuji se s Egonem Čiernym. Ostatní lidé kolem fantastiky mě trochu děsí a umiňuji si, že se s nimi moc družít nebudu. Přesto na podzim 2003 zavítám na svou první schůzi Klubu Julese Ver-

nea a seznamuji se s dalšími divnými lidmi.

2003-2004 – s Miroslavem Žambochem strávíme mnoho plodných hodin nad vínem diskusemi o psaní, o literatuře, o ženách, o mužích a o světě vůbec.

2005 – dvě cenné události: 1) vyhrávám Mloka (+ navštívuji svůj druhý Parcon); 2) na stole mi přistane román Gwind slovenské 22leté holčičky Lívie Hlavačkové, který v tehdejší podobě odmítnu, ale získám skvělou kamarádku, která mě nutí psát a tahá na akce, kam bych jinak nešla, v důsledku čehož...

únor 2008 – Lívia mě donutí ji doprovázet na Pragocon, kde nás Michael Bronec seznámí s Jiřím Pavlovským, který mi nejprve nabídne práci, a když odmítnu, pozve mě na rande, což neodmítnu.

a tak v lednu 2009 – chodím s člověkem z fandomu, polovinu mých kamarádů a známých tvoří sciisti, prezident Rampas mi pravidelně posílá Interkom (kam občas něco píšu), Tomáš Němec mi posílá Pevnost (kam taky občas něco napíšu), plánuji pro tento rok účast na 4 conech, všichni se mě ptají, když už napíšu ten román (a já místo toho produkuji cestopisy a knihy o evropských panovnících), a nejděsivější na tom všem je, že mi to tak po všech stránkách vyhovuje.

A dopsala jsem toto chronologické pojednání a odcházím na schůzi Klubu Julese Vernea...

Jana Jůzlová

Jak jsem k SF přišel

Nechci měnit název již zavedené rubriky Interkomu, ovšem v mém případě ji měl titulěk znít spíše „Jak k SF přicházím“, protože skutečně ještě slyším ozvěny startovního výstřelu zahajujícího můj překážkový běh fantazistikou a křížovatku, na které jsem si vybral zahnout směrem do fandomu, jsem minul teprve před pár vteřinami.

Vybaven pohádkami Tisíce a jedné noci, Hornohanáckými pověstmi a Ezopovými bajkami jsem byl na dráhu vrhnut přibližně v šesti nebo sedmi letech díky seriálu Star Trek: Voyager. Už tehdy jsem prožíval rozhodnutí kapitánky Janewayové nevědíc o jejich kontroverznosti a držel jsem palce sympatickému holodoktorovi bojujícímu o své místo mezi subprostorovými anomáliemi, borgskými krychlemi a narušeními časové linie. Ve školní družině jsme tehdy z kostek domina stavěli vesmírné lodě a chystali výlet ke hvězdám.

Během následujících let jsem kromě babiččiných kazet s vyprávěním Miroslava Donutilla, jehož příběhy, ač nescifistické ve mně tehdy skutečně vyvolávaly sense of wonder, přímo hlтал seriálové kousky jako Cesta do neznáma, The New Adventures of Superman, Sabrina, mladá čarodějnice apod. Beletrie mne tehdy příliš netáhla – miloval jsem encyklopedie a ty pro mne byly jediným vhodným dárkem k narozeninám, svátku i Vánocům. Beletrie se pro mne díky nudným a nezajímavým příběhům trpaslíka Pitryška, které nám byly vnucovány ve škole, stala hnusným odporníkem.

Ke změně došlo až ve chvíli, kdy mi bylo umožněno přičichnout k Foglarovkám, díky kterým jsem začal číst i něco jiného než jen o zlomových liniích mezi kontinenty a subatomárních částicích. Vzápětí na to mi v roce 2000 rodinná přítelkyně darovala dvě knihy, jejichž obalům dominoval jeden hubeňour s jízvou ve tvaru blesku na čele. Bylo to ještě před vypuknutím celosvětové mánie okolo příběhů tohoto čarodějného učně a já jim naprosto propadl. Během dvou let, kdy jsem byl posedlým potteromaniakem, se počet mých přečtení inkriminovaných děl vyšplhal do mnoha desítek. Tvořil jsem tehdy vlastní encyklopedii světa Harryho Pottera, přepočítával galeony, srpce a svrčky do různých světových měn a na internetu jsem se snažil tlačit všechny tehdy existující e-Bradavice k určité formě spolupráce (již tehdy jsem cítil potřebu zasahovat do společenského dění :).

Ve třinácti mě nekritické nadšení z díla J. K. Rowlingové nepustilo postupně, ale náhle. Po přečtení některých děl Tolkienových a Pratchettových jsem si uvědomil, že fantastika toho skýtá mnohem víc, a to ještě úžasnějšího. Poprvé jsem začal výrazně vnímat termíny sci-fi a fantasy. Ochutnal jsem tehdy z otcovy sbírky sci-fi, kterou on již před dlouhou dobou opustil, Vernea, Bradburyho i Lema, z knihovny si vypůjčil Asimova a Herberta a v té době jsem se stal fanem na věčné časy a nikdy jinak, protože „pocit úžasu“ se pro mne stal drogou.

Na gymnáziu nebyla fantastika něco, co bych musel skrývat. Právě naopak, dělal jsem jí reklamu, jak jen to šlo. V matematice i fyzice jsem řešil problémy vesmírného pohonu a navigace, ve filozofii jsem cítil Dunu a v literatuře nebylo velikánů než autorů titulů dostupných ve speciálkách. Právě vyučující našeho mateřského jazyka patří největší dík za trpělivost, protože jen málokterý pedagog by překousl mé ohnivé scifistické disputace, které se marně snažila přehlušit, a nahrazení odpovědi na maturitní otázku týkající se světové avantgardy za přednes básně o mágu Merlinovi a výklad o kladech a mínusech jednotlivých literárních žánrů.

Sci-fi filmy mám rád, ale vždy mě víc oslovovaly seriály (světlou výjimkou je hexalogie Star Wars), a proto společně s rozšířením četby na velikány fantastiky jsem začal na střední víc sledovat i ony mnohoepizodové televizní příběhy. To, co však uváděly a dodnes uvádí české televizní stanice, mi velmi brzy nepostačovalo, a tak jsem svůj zájem směřoval za Velkou louží. Do dnešních dnů jsem měl možnost odsledovat desítky seriálů a miniseriálů od Babylonu 5 a téměř všech Star Treků přes Doctora Who a Červeného trpaslíka po Charmed a Dresden Files.

I přes určité předchozí aktivity datuji můj vstup do fandomu do roku 2005, kdy jsem navštívil letní Festival fantazie, můj první con. A od té chvíle všechno nabralo rychlý spád. Připojil jsem se k programové organizaci hlavního chotěbořského conu, začal jsem navštěvovat další akce a poznávat Fandom, spolu s Markem Eibou aka Maruxsem, se kterým jsme kdysi stavěli ony vesmírné lodě z domina, jsme založili síť webů věnovaných fantastice SFF Ring (www.sff.cz) a s tím spojený magazín Qfan.cz a... A tak dál :). Jen trochu jsem toho přečetl a jen trochu jsem toho viděl, obrovské množství úplně základních věcí se k přečtení a vidění teprve nabízí, a proto ještě dlouho budu k SF postupně přicházet.

Beneficus

Úvaha výroční

Interkomů bylo prý už 250. Hezký úspěch. Zvlášť když vezme v úvahu, že se jedná o periodikum od scifistů pro scifisty. Tedy periodikum neexistujících bytostí. Nebo vy znáte někoho, kdo ovládá alespoň základy pravopisu a je ochoten se označit za scifistu? Já nikoliv. Ještě tak bývalý, kdysi, to snad, možná, tak trochu – ale dnes již dávno ne.

Více bych již fenomén Interkom neanalyzoval. Vždycky, když někdo má krédo, v němž vyzývá otevřenost a upřímnost, já se jen dívím. Proč? Nemí lepší takt a ohleduplnost? 250 čísel je už tradice. A tradici prospívá pieta a gentlemanství.

Patrně by bylo možno přesvědčivě ukázat, že Interkom jest přežitkem. Já namísto toho navrhuji tvářit se, jako bychom to nevěděli. Třeba si toho nevěšimnu.

Závěrem se sluší poděkovat všem tvůrcům Interkomu, duchovním to bratrům posluchačů vinylových desek, fotografů na film a zasilatelů pohlednic z dovolené! **Inž. Daniel Tomek**

Tetování krví

David M. Cornish si vytvořil vlastní svět. Vybavil ho příšerami, mytologií, přehrál nových názvů a pojmů, mapami, vlastními ilustracemi, slovníčkem a – pro změnu – dětským hrdinou-outsiderem s podivným jménem. *Tetování krví* může úspěšně dobývat srdce čtenářů po celém světě...

Chlapec se jmenuje Rosamunda. Jméno je to poněkud nezvyklé a, jak už to bývá, determinuje ho k zesměšňování ze strany ostatních dětí v sirotčinci. Je v něm už jeden z nejstarších a měl by brzy začít „dospělý“ život. Hodně čte. Knihy, které bychom v naší době nazvali „dobrodružná fantasy“. V jeho životě je to do hrdinska zbarvená realita. Jeho zklamání, když si pro něj přijdou zástupci tzv. lampářů, o kterých se domnívá, že nikdy nic hrdinského nevykonají a jenom rozsvěcují a zhasinají lampy podél cest, je tedy pochopitelné. Rosamunda se vydává na cestu. Místo na lampářskou loď se omylem dostane na loď pašeráckou a dobrodružná cesta může začít. A ani nové povolání pravděpodobně nebude tak nudné, jak se Rosamunda domnívá.

Přeskočíme-li obvyklé fráze na obálce knihy („Hollywood chystá velkofilm na motivy I. dílu této trilogie“; „Úchvatné – *Booklist*“; „Nádherný, výjimečný příběh, vyčnívající z řady fantasy beletrie pro děti a mládež – *School Library Journal*“ aj.) a pustíme-li se do samotného příběhu, nejprve nás okouzlí autorské ilustrace. Frontispis tvoří vývěsní štít sirotčince, kde Rosamunda vyrůstá, následují propracované mapy, obrázek samotného Rosamundy – vše nasvědčuje tomu, že autor svým světem žije, že je tento svět propracovaný a pokud možno ucelený. Nedá se tvrdit, že by dosahoval kvalít Tolkienova světa, ale co se propracování týče, bez problémů snese srovnání s fantasy podobného ražení – Barkerovým *Abaratem* nebo Paoliniho *Eragonem* –, v některých věcech je i převyšuje.

První část trilogie lze jednoduše shrnout do věty „Rosamunda cestuje k lampářům“. Na začátku je čtenář s Rosamundou seznámen, na konci je naopak dohnán k tomu, aby byl zvědav, co se s naším hrdinným sirotkem bude dít dále. Rosa-

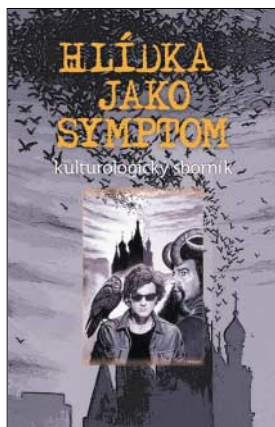
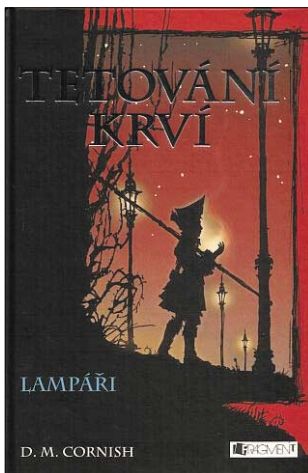
munda se prodírá podivuhodným světem s pro dětské hrdiny příznačným štěstím v neštěstí. Každou chvíli šlápně vedle, ale když je to potřeba, štěstí mu přeje a vyvázne lépe, než by bylo lze očekávat. Jeho cesta připomíná cestu helmy z povídky Martina D. Antonína *Prchající helma*. Zdánlivě o nic nejde. Jeden objekt se za celou knihu/povídku dostane z jednoho místa na jiné. Ale ten děj! Strhující, nacpaný nápady, autor využívá světa, který vytvořil, a žene čtenáře bez oddechu dál a dál. V knize je velmi málo hluchých míst, na cestě čekají nejrůznější nástrahy a za každým rohem se Rosamundovy vyhlídky mění, z nehlubšího dna se odráží ke slunečným výšinám, aby se vzápětí ocitl opět na dně.

Za zmínku stojí Cornishův svět nazývaný Polokontinent. Kromě lidí jej obývají příšery, které se dělí na vrypouny (ty velké) a bahňáky (ty malé), na inkolidy (přirozené) a homunkulidy (vytvořené člověkem). Lidé a příšery spolu, aby byla nějaká zábava, bojují. Ale ne všechny příšery jsou příšerné a krvechtivé, stejně jako ne všichni lidé jsou dobří. Rosamunda to pomalu zjišťuje i sám a rozhoduje se, zda se přidá k fulgarce (fulgarové jsou chirurgicky upravení lidé, kteří bojují proti příšerám. Něco mezi zaklánačem Geraltem a Terminátorem) jako faktótum (tedy sluha a společník fulgara/fulgarky), nebo zda půjde za svým původním povoláním a stane se lampářem.

Jak je vidět z předchozího odstavce, těch názvů je možná až příliš. Už když se čtenář podívá na Cornishovy mapy, něco se mu tam nezdá. Zčásti je to pravděpodobně způsobeno překladem, ale názvy míst jsou gulášem slov s latinskými, anglickými, litevskými, germánskými a bůhvíjakými ještě základy, do toho jsou přimíchány názvy české. Nemluvě o záplavě nových pojmů (fulgar, faktótum, inkolid, homunkolid...). Není divu, že na konci je třeba přidat slovníček.

Tetování krví je kniha, která pohltil. Nenese – zatím – žádné hlubší poselství, ale pokud bychom chtěli mluvit o zábavnosti, tuto funkci splňuje naprosto. Těším se na další díl.

Jan Křeček

Hlídky jako symptom

Po delším čase jsme se dočkali knihy, která by mohla pomoci kultivovat naši recenzentskou scénu, která by mohla být vzorem a návodem jak na to.

Knihy o podtextech – zhruba tak bychom asi mohli nazvat „kulturologický sborník“ věnovaný fenoménu Lukjaněnkových Hlídek, respektive hlavně filmům, které podle Lukjaněnkovy „hlídkové“ řady vznikly. Většina přispívajících estetiků, sociologů, psychologů a filmových vědců se přitom zabývá ideologickou výstavou, kterou Lukjaněnkovým prózám připisují. Faktem je, že právě Lukjaněnkova tvorba může být chápána a kriticky představena jako literární zrcadlo společnosti, která se kvůli nezdaru ruských demokratických reforem vrací ke klasickému modelu ruského autoritářského státu. Vrchnost usilující o to, aby novodobí upíři v podobě „nových Rusů“ nemohli pít krev prostého lidu. Lukjaněnko jako by podle řady autorů sborníku svým dílem potvrdzoval utkvělou představu značné části dnešních Rusů, že „za Sověta bylo líp“.

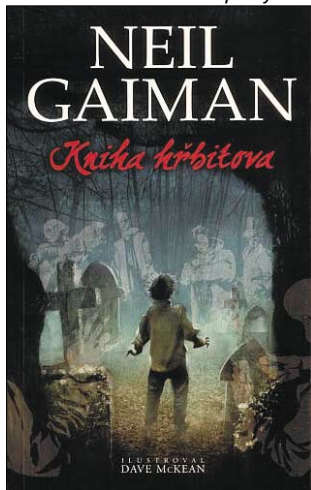
Argo/Triton, ilustrátor Milan Fibiger, překladatel Libor Dvořák, 352 stran, brož., cena 398 Kč, pro členy Trifid klubu: 328 Kč

Kniha hřbitova

Jako by to tu v posledních dvou recenzích nebylo. Hlavním hrdinou je malý chlapec, který má štěstí v neštěstí, velkou roli hraje svět existující mimo náš reálný, nemůže chybět silný, vtaahující příběh o záchraně světa... ano, to vše v *Knize hřbitova* najdete. A nadto špetku hlubších myšlenek, kapku hororové atmosféry, co by se za nehet vešlo mytologie, několik zlatých zrníček mystifikace a dva půllitry hřbitovního humoru. Výsledkem je lahodný pokrm, a to od prvního sousta do posledního polknutí. Neil Gaiman čaruje. Nechte se okouzlit!

Každá nová kniha Neila Gaimana je událostí. Nevzpomínám si, že by byl napsal něco špatného. Rozporuplného snad – osobně nemám rád *Anansiho chlapce* – ale vždy nového, neokoukaného, překypujícího nápady. Následující soud by se mohl zdát (měsíc od publikace knihy) uspěchaný. Přesto si dovoluji tvrdit, že *Knih hřbitova* je od *Nikdykde to nejlepší, co Gaiman napsal*. A to i přes knoflíky místo očí v *Koralině*...

Zadní obálka vystihuje zápletku asi nejlépe: *Nikdo Owens, známý jako Nik, je normální kluk. Byl by naprosto normální, nebyť toho, že žije na hřbitově a vychovali ho duchové, vlkodlaci a jiné příšery, spolu s jeho strážným andělem, který nepatří ani do světa živých, ani mezi mrtvé*. Gaiman mistrně využívá prostředí hřbitova, staví na hlavu zavedené stereotypy (duchové, upíři a vlkodlaci jsou „ti dobří“, okolní svět skrývá neslychaná zvěrstva), do sucha židmá každé zákoutí obvykle ponurého místa posledního odpočinku, a to jak prostorově (např. místo, kde leží sebevrazi a čarodějnice), tak časově (hřbitovní hierarchie je odvozena od „stáří“ duší; nicméně o nejstarším místě na hřbitově nemluví rády ani ony). Když usoudí, že je to potřeba, s konkrétním místem si Gaiman pohraje a vyličí ho v nejjednodušších detailech; jindy stačí naznačit a diametrálně změnit atmosféru – nikdy se například naplno nedozvíme, kdo je Silas. Ač *Knih hřbitova* není nijak dlouhým románem, autor využívá i několika digresí. Nejokouzelnější je ta lyrická, ve které je obyvatelům hřbitova dovoleno navštívit městečko, až mrazivě naopak působí část nazvaná *Mezihra*, v níž se muž Jack, vrah Nikových rodičů, objevuje zpět v příběhu.

Byla by škoda nezmínit Gaimanův jemný humor. V nezvyklém a mírně zkosnatělem prostředí hřbitova se některé vtipky přímo nabízejí, ať už je to oživení každého náhrobního kamene v podobě epitafu (*Nik pohlídl rukou kámen Thomase R. Stouta /1817-1851, Hluboce želen všemi, kdo ho znali/ a cítil, jak se mu v prstech drolí mech*) nebo vylíčení problematické výchovy pro zmíněné prostředí nezvyklého elementu – lidského chlapce (*Copak to je, to si z domu nepamatuju? prohlížela si paní Owensová žlutohnědý předmět. „Je to banán. Ovoce, z tropických krajů. Podle všeho musíte oloupat vnější slupku.“*

.../ Paní Owensová sledovala, jak chlapec jí „Ba-nán,“ opakovala si váhavě. „O tom jsem nikdy neslyšela. Nikdy. Jak to chutná?“ „Absolutně netuším,“ řekl Silas, který konzumoval jenom jednu potravu, a banány to nebyly...).

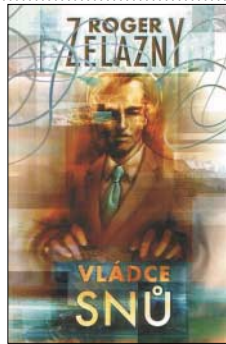
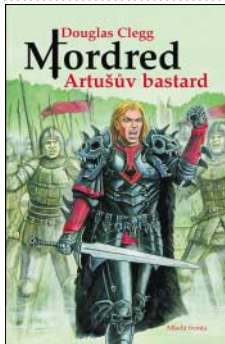
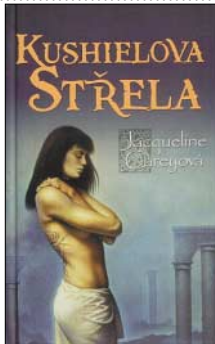
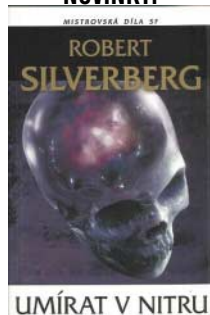
Knih hřbitova má i vážnější tvář. Čtenář se dozví něco málo o hnutí Jacků, o tom, že v každém z nás je muž Jack, ale neměl by zvítězit (asi nejdidaktičtější sdělení, ale nijak nevyčnívá). Znovu se odehrává odvěký souboj dobra a zla (Dobra a Zla?), naštěstí není pro *Knihu hřbitova* to nejpodstatnější. Hnutí Jacků a boj o záchranu světa je v knize jakoby mimochodem, jen pro formu – potřebujeme přece dotáhnout příběh do konce, že? To důležité je Nikdo, jeho dospívání, jeho dospívající Já, všechny jeho drobné i větší starosti. A tím se Gaiman vymyká průměru – zasadí neobvyklou postavu do neobvyklého prostředí, naznačí obrysy něčeho velkého v pozadí, ale nejvíce čeká, co Nik udělá, jak se zachová – a všechno přesně zaznamenává.

Knize i v českém vydání vévodí ilustrace. Je znát Gaimanova zkušenost s prací s komiksem, využívá jeho prvky – některé strany jsou jediným velkým obrazem s minimem textu, kresby (např. úvodní) na sebe navazují, stačí jen otočit list. Dave McKean odvedl vynikající práci.

Ať vezmeme *Knihu hřbitova* z jakéhokoliv pohledu, jednoznačně vyčnívá a převyšuje průměrnou produkci podobného typu. Konec jen lehounce dohrává rozehranou partii, spouští se opona a děti jdou spát. Je až dětsky jednoduchý a logický. Už jenom chybí do ticha po dočteném příběhu zašeptat tak pravdivý název Sapkowského povídky – *Něco končí, něco začíná*...

Jan Křeček

NOVINKY:

Božská invaze

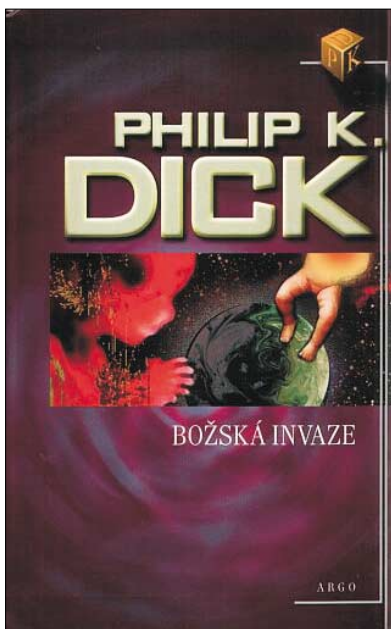
V knize je několik vln náboženského zapálení a zchladnutí. Stále mne udivuje ta nenávisť dřímající v blahobytných kalifornských šede- a sedmdesátících, v lidech, kteří žili naprosto svobodně a bohatě, a přesto mleli dokola o nenávisti a o porobě absolutní moci. Ta touha chudáčků přinucených bohatstvím a blahobytem být „cool“ a „v poho“. A oni přitom chtěli úpět pod jhem, dodržovat stovky nesmyslných regulí, zažívat tu rozkoš býtí dobyt看em, stádem, které se automaticky může

Pojďte a vypravte se s námi do říše velkých skutků, do světa, kde se Bůh a Philip K. Dick znovu připravují na tentokrát už opravdu poslední střetnutí se silami zla! V bílém rohu ringu následkem pobytu v umělé děložce lehce retardovaný Emanuel Asher, zvaný Manny. V černém rohu ringu neskutečný smrad'och Belial. Elias Tate v roli proroka Eliáše, Herb Asher jako Josef a Rybys Rommeyová v roli Marie.

S jistým odstupem se dá říci, že Dick byl opravdovým specialistou na vstupy do stále stejné řeky. Kolikrát už jen zde byla recenzována jeho parafráze Nového zákona? Kolikrát ještě bude? Na jednu stranu výbuchy imaginace, přívaly nápadů, zdroje pro filmový průmysl na století dopředu, na stranu druhou depresivní ruminace, opakování na hranici autistických automatizovaných pohybů. Přesto je s podivem, nakolik odlišné náladové vyznění mají všechny ty „poslední bitvy“. Oproti zcela vnitřnímu horečnatému, drogovému třeštění Valisu či hravému zenovému kóanu Převtělení Timothyho Archera máme v Božské invazi návrat syna božského pojat jako akční příběh na poli fyzickém i duchovním. Pole fyzické si představit umíme, proto ostatně sci-fi čteme, avšak také poloha teologická obsahuje několik velice podnětných nápadů, odlišných od námětů z předchozích (a následujících) zpracování.

Dick mne snad ponoukne přečíst Joyce! Škoda, že Plačky nad Finneganem nejsou přeloženy do češtiny. Joyce v nich používá řečopásky a obdobu televize, což je na knihu psanou v rozmezí let 1922 až 1939 slušný výkon. *Jednou o tom napišu článek. Dokážu, že Plačky nad Finneganem jsou vlastně informační báze založená na systémech počítačové paměti, které existovaly až sto let po Joyceovi. Že Joyce byl napojený na kosmické vědomí...* Gróóófé!

Jediným drogovým excesem (mimo snění v hibernaci) je neexistující a potom existující Linda Foxová. Motiv hudby znějící v podvědomí a ukazující na pravou realitu je s ohledem na Ubika další obecný rys Dickovy tvorby. Vlastně se svým způsobem jedná o prematrix. Příjemný a snesitelný svět je závoj, pravá realita je peklo.

chovat jako zvíř a můžou za to ti druzí oni, ale ne oni sami. Být svině, které roztrhají každého, na koho mocná ruka ukáže, potom ji olízat a před spaním na ni hořekovat. Ale on jim blahobyť liberalizoval církve, ba i komunistické režimy, svět se nezhroutil záhadnými katastrofami předpovídanými spasiteli všehomíra, a vůbec všechny jistoty přežvykování za ostatným drátem zmizely a zbyly jen havajské košile a jistota, že smažky nejsou obětí systému, ale lůžří. Docela obyčejní lůžří, žádní vyvolení, žádní moudří, jen další plastová ucha ve stádu bez ohradníku.

Sledování neúplného Boha, který si poručil zapomenout, nám má ztrpčovat Zina, ta, jež ví. Roztomilá holčička, věkem tak k prvňáčkoví Mannymu, která nás bude blažit rozumy: *Budu vědět za tebe, dokud se nerozpomeněš*. Nicméně posílení studiem teologických esejů

rabi Nachmana ihned zvíme, o koho se jedná, a budeme se potutelně usmívat Emanuelovu tápání. I když několik zaváhání mohu klidně přiznat, to když dojde na svět královny víl. Ó, já malověrný!

Velice zajímavá je stavba příběhu, která střídá kapitoly retrospektivně vykládající neposkvrněné početí a příchod Eliáše s kapitolami popisujícími současné tápání všemocného, který dosud neprozřel. Do toho vstupuje Bible jako barevně kódovaný hologram či Tóra ve verzích pro různé věky, verzích pro jednotlivé duše, Tóra bez interpunkce, s chybějícími a zkomolenými písmeny, která způsobují rozpad zákonů na pozitivní a negativní. (To by si zasloužilo algebraické zpracování! Hle, jak elegantní sejmutí degenerací! Nejedná se zde, ve středověké esoterice o předzvěst supersymetrických teorií?) Práce s knihou jako s hypertextovým médiem je zde zkrátka dovedena do takové krajnosti, že čínské verše čitelné ve dvou směrech se mohou jít zahrabat.

Všechn ten domnělý boj o bytí samotného bytí; boj o existenci a podle pravidel je jen zástěrkou pro dětskou hru... Po-flakuješ se po místech plných mizérie a slibuješ lidem spásu, které se jim nedostane. Všechny tvoje sliby zkrachovaly, což je dobře, protože jsi většinou všem sliboval, že je prokleješ.

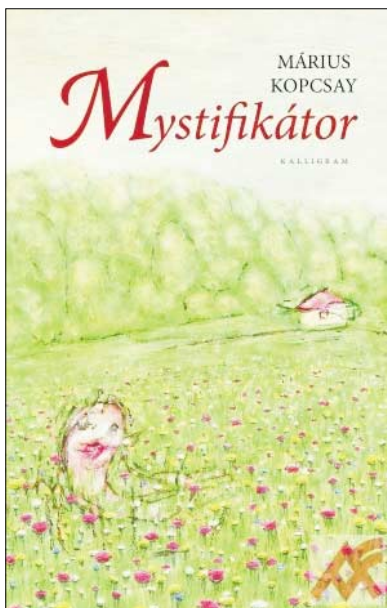
Nakonec se tedy ukazuje, že ani autor by nechtěl být členem báječné zbožné žijící spodiny šikanované věrozvěsty. I on vidí, že smyslem boží existence je boj, vítězství a moc. Jako upgrade tohoto pojetí víry pojímá tuto knihu. Teologickým výkladem role přímlyce stojícího u mostu o šířce ostří nože, který vede přes propast pekel. V alternativním světě víl však přichází průvodní myšlenka, že opravdový život je jen boj proti zvlí, překonávání překážek, alias dobrý život je jen ten, ve kterém můžete manipulovat lidmi, říkat jim, co dělají špatně, nutit je dělat, co nechtěli, a děkovat vám za to.

Konečné střetnutí se tak v průběhu stran odsouvá, posouvá a přesunuje do jiných souvislostí. Když už se potom zdá, že zápletkou bude úplně jiný boj, okovy povolí: „*Já se nesázím, sdělil mu. „Nehraji hry. Jsem silný a požívám slabé.“*“ Dábel se skrývá v detailu, v negativním hodnocení a v širokém přehledu středověkých pojetí. Kolik jen otázek se dá vyvodit z toho, že dábel napodobuje boží stvoření! *Znamená to, že některé části světa jsou podvržené? Nebo že je v některých chvílích podvržený celý svět? Nebo že je více světů, z nichž skutečný je jediný a zbylé nikoliv? Existuje v podstatě jediný výchozí svět, který se mění tím, že ho lidé vidí rozdílně?*

Ke konci Dick velkoryse přitlačil na produkci světů. Různými oklikami tak vytančil z klasičkových klíše i z trapných poplatností době, aby v konečném důsledku zachránil Ashera, splnil mu jeho sen, boží sliby a ještě vystříhl vcelku nadčasový závěr. *Bitva je vedena o každou duši zvlášť.* Každý má možnost zvolit. Nikdo nemusí vědět, že volí.

Vydalo Argo v roce 2008.

Jarek Kopeček

Márius Kopcsay: Mystifikátor

Vznik Slovenskej republiky, nástup HZDS k moci, krach firiem, nejasná budúcnosť. Pesimistické vízie, paranoidné predstavy. Vitajte v roku 1993.

Práve tam začína dej románu Mária Kopcsaya, v ktorom sa dozvedáme, že sledujúcich je viac ako sledovaných. Román je príbehom dvoch postáv – sledovaného Kamila, s ktorým sa život nemazná, ale ako sa dozvedáme zo správ sledujúceho Mahonyho, nie celkom vlastnou vinou.

Kamil je zosobením porevolučnej generácie, odchádza z istého miesta práve v čase, keď sa do jeho rodiny narodí syn. I keď je plný ambícií vzhľadom na založenia vlastného hudobného štúdia, naráža na spleť komplikácií a nezdarov. Nezdary má na svedomí organizácia strýka Viktora, ktorý si na prepis záznamov Kamilovho života najíma utečenca Mahonyho, plateného denne igelitovou fľašou nekvalitného vína.

V románe najviac zaujme postava Mahonyho, ktorý žije na Slovensku bez dokladov a napriek faktu, že strýko Viktor mu nikdy sľúbené doklady nevybaví, ostáva mu verný. Verný preto, lebo ako hovorí aj prebal knihy: „Ojebávačov je veľa, ale ani zďaleka nie je každý z nich mystifikátor.“

Márius Kopcsay v románe prináša svoj pohľad na to, čo sa tu v období po vzniku Slovenska dialo, no nie len históriu, ale zároveň sa snaží ukázať, kam speje celá Zem. A Zem teda speje do niečoho zvláštného a fantastického. Ale len pre vyvolených. Je smola, že autor nevyužil lepšie silný potenciál záveru a svoju víziu rozvil len na pár stranách.

Kniha ma zaujala svojou otvorenosťou. Autor zámerne nevyužil možnosť začnena príbehu, i keď príležitosť je tu dosť. Zameral sa na komornosť medziľudských vzťahov a zasadil zrnko paranoje. Kto má rád konšpiračné teórie, ten si záver vyčutná, kto nie, minimálne sa zamyslí nad tým, čo to práve sused kope vo vedľajšom dvore.

Ivan Pullman/Fantázia

Márius Kopcsay: *Mystifikátor*. Bratislava, Kalligram 2008, 320 s.

Dvě pozoruhodné knihy z MF

Fantasy umění současnosti přináší přes 200 skvěle reprodukováných obrazů doplněných popisovou a slovy autorů, vrcholných ilustrátorů dneška, o vzniku a inspiraci svých kreseb. **Zbraně 21. století** je naopak kniha obsahující jen minimálně kreseb a fotografií, s o to důkladnějším textem, věnujícím se všem druhům současných zbraňových systémů. Věděli jste třeba, že jedna CBG (bojová skupina letadlové lodi USA) disponuje větší palebnou silou než celá britská armáda? Fantasy 599 Kč, Zbraně 299 Kč

Časem s vědou - dubnový mišmaš

Z událostí, které změnilly naše vidění světa

Od roku 1951 se Zdeněk Ceplecha v Akademii věd zabýval výzkumem meteorů. Ke konci téže dekády už provozoval tři desítky porůznu nasměrovaných fotografických komor.

V úterý 7. dubna 1959 po půl deváté večer se na nebi rozzářil velmi jasný meteor. Dvě minuty poté se ozvalo zahřmění. Týž večer odešla do ČTK první výzva svědkům.

Konfrontace vyvolaných desek s mapou ukázala, že dráha bolidu se protála se zemským povrchem někde na Příbramsku. Začíná systematické pátrání.

Mezitím už 9. dubna rolník Václav Vršecký našel na svém poli v obci Luhy zvláštní černý kámen tvaru bochníku a váhy 4,5 kila...

Podrobnější vyhodnocení údajů ukázalo, že původním tělesem byla asi tunová planetka obíhající kolem Slunce po eliptické dráze mezi Venuší a Jupiterem. Do atmosféry vstoupila rychlostí 21 km/s. Ve výšce 98 km už se její povrch třením o vzduch ohřál na 2 500 K a začal se odpařovat. Odparek se ionizoval a začal svítit. Ve výšce 40 km (téměř přesně nad Prčicí) až 20 km (nad obcí Sv. Jan u Sedlčan) se těleso rozpadlo. Světelný výdej meteoritu byl asi 5 gigajoulů, což činilo asi 1 % z celkové kinetické energie tělesa (85 % se jí spotřebovalo na vypaření většiny jeho hmoty, 14 % na zbrzdění). Hlavní kus přestal zářit ve výšce 13 km poblíže osady Luhy, to měl rychlost jen 6 km/s. Se zpomalováním se dráha stále přivracela k zemi, takže dopadl kolmo rychlostí volného pádu (asi 200 m/s).

Celkem mělo na zem dopadnout 17 úlomků o úhrnné hmotnosti něco přes 50 kg (ten lužský byl druhý největší). Našly se ještě tři menší. Odborníci je zařadili mezi chondrity (kamenné meteority s obsahem železa). Dnes jsou v mineralogických sbírkách Národního muzea.

Příbramské meteority vstoupily do dějin astronomie – vůbec poprvé se totiž na základě snímků podařilo určit celou dráhu bolidu v atmosféře i místo jeho dopadu a pak tam něco skutečně najít! Však také tehdejší předseda Mezinárodní astronomické unie Fred Whipple symbolicky označil Československo za bolid celého meteorického světa.

Někdy koncem 60. let minulého století se Hanse Betheho ptali na roli hlavních protagonistů ve vývoji termojaderné pumy. Odpověděl: „Po vzniku H-bomby začali novináři za jejího otce prohlašovat Tellera. Z hlediska historické správnosti je ale podle mě přesnější říci, že otcem je Ulam, neboť on ji ‚počal‘. Teller je spíš matka, poněvadž ji ‚donosil‘, vypíplal ji a dále se o ni staral. A pokud jde o mě – myslím, že jsem něco jako porodní asistentka...“

Proč Ulam? Právě on totiž matematicky dokázal, že Tellerovy představy o způsobu zažehnutí termojaderné reakce jsou nerealistické, naopak sám navrhl a propočítal takovou (implozní) geometrii komponent, aby mechanický ráz (tedy stlačení) ze štěpného výbuchu zažehl jaderné slučování. (Traduje se, že rychlostí svých výpočtů předběhl tehdy nejvýkonnější počítač světa ENIAC...)

Stanisław Marcin Ulam se narodil 13. dubna 1909 v polské židovské rodině v Lemberku v severovýchodním cípu monarchie (dnes Lvov). Doktorát obhájil ve čtyřiařdvaceti na Lvovské polytechnice, kde byl jeho mentorem vynikající polský matematik Stefan Banach.

Roku 1936 odchází na pozvání Johna von Neumanna na několikaměsíční stáž do Ústavu pokročilých studií do Princetonu, odtamtud začíná nastálo přednášet na Harvardu.

Domů do Polska jezdil nejčastěji na prázdniny. V létě 1939 však spolu s bratrem Adamem, pozdějším profesorem historie na Harvardu, nakvap ujel do Ameriky. Nikdo z jejich rodiny nepřežil holocaust.

Za války ho von Neumann přizval do projektu Manhattan. Tam mimo jiné společně vyvinuli známou metodu Monte Carlo.

V roce 1946, těsně po svém jmenování profesorem Jihokaliifornské univerzity v Los Angeles, dostal těžkou encefalitidu; po ní se podle některých kolegů změnil: mj. opustil čistou matematiku a pustil se do spekulativnějších úvah v oblasti užité fyziky a především biologie (pokoušel se kupříkladu „počítat“ s hmatovými počítačky). Z počátků kosmonautiky pochází jeho návrh pohonu kosmických lodí malými jadernými výbuchy (na tento nápad prý byl nejvíc hrdý).

Roku 1965 se trvale usadil na Koloradské univerzitě v Boulderu. Ze svého druhého domova v novomexickém Santá Fé pak stále dojížděl do Los Alamos. V Santé Fé také roku 1984 zemřel.

Hrátky inventorů a avanturistů s párou trvají od konce 17. století. Roku 1763 se tímž začal zabývat James Watt, toho času mechanik na univerzitě v Glasgowě. **29. dubna 1769** získává patent na *Nově vynalezený způsob zmenšení spotřeby páry a paliva v ohňových strojích*. Po válci parního stroje se totiž tehdy chtělo, aby v okamžiku přivedení páry byl co nejteplejší, ale v okamžiku její kondenzace (iniciované vstříknutím studené vody) co nejchladnější. Watt tedy páru poté, co zdvihla píst, odvedl do separátní nádoby (vodou chlazeného kondenzátoru) a teprve tam ji nechal zkonenzovat. Jen tohle zvýšilo tepelnou účinnost stroje čtyřikrát: z 1 na 4 % (dnešní parostroje mají účinnost 16 i více procent).

Časem s vědou - osobnosti května ● lidech, kteří změnili naše vidění světa

V Château de Cloux ve středozápadní Francii, kde pobýval jako host francouzského krále, umírá **2. května 1519** Leonardo da Vinci (narozen 1452).

Jeho malířského díla (pouhých 24 děl, ovšem včetně nejslavnějšího obrazu světa) se zde dotkneme jen v souvislosti s vědou: studium fyziologie vidění a vnímání spolu se zkoumáním vlivu vzdálenosti a atmosférických podmínek na ostrost pozorovaných objektů ho přivedly k vynálezu malířské techniky *sfumato* (kouřově zastíněný), speciálního způsobu šerosvitné malby, při kterém tvary obklopuje měkký, jakoby kouřový opar, čímž ztrácí na ostrosti; obraz tak nabývá zvláštních vizuálně estetických hodnot.

Leonardo experimentoval v mechanice, optice, astronomii, fyziologii, na základě pitev vytvořil množství precizních anatomických kreseb. Nechal po sobě tisíce listů zrcadlově psaného rukopisu (byl levák), kde na dobu končícího středověku jasnovidně navrhoval všeliké stroje: létadlo, ponorku, padák, dělo se závěrem a spirálním vývrtem hlavně, odstředivé čerpadlo, rypadlo k hloubení průplavů, válcovací stolič, velocipeď, válečkové ložisko, univerzální kloubový spoj, šrouby a závitnice na jejich řezání, článkové řetězy, lanový a řemenový převod, cylindr na lampu a další. Jeho posledním dílem byl spis o kosmologii.

Alexander Humboldt začal pracovat jako báňský inženýr, díky dědictví po matce však mohl skrze „bohatost života v celé jeho šíři poznávat i věčnou harmonii přírody“.

V letech 1799-1804 podnikl výpravu do Jižní Ameriky. „Vodu a zemi, oblohu, hory, mraky, sníh a déšť, malá a velká zvířata, lidi i podnebí, to vše Humboldt v těchto pěti letech den za dnem bez ohledu na nemoc a nebezpečí pozoroval a popisoval; na základě širokého vzdělání a příslovečné paměti srovnával své dojmy a pozorování s dojmy a pozorováními dřívějších badatelů v jiných dílech světa, činil závěry, souhrny, domněn-

V průběhu další úporné práce, která mu zabere nejlepších patnáct let života, Watt kromě zplození šesti dětí se dvěma ženami přihlásil řadu dalších patentů; kupříkladu zavedení setrvačnicku k překonávání mrtvých poloh pístu v úvratích, tepelná izolace válce a jeho předeřívání teplem odpadajícím v kondenzátoru, samočinný rozvod páry (dřív se ovládal ručně), vynález dvojčinnosti stroje (dřív pára tlačila jen na spodní plochu pístu, nyní střídavě na plochy obě), vynález expanzního chodu stroje (stlačená pára se nevpouští po celou dobu zdvihu pístu, ale jen po její menší část, po zbytek zdvihu ve válci expanduje), vynález odstředivého regulátoru otáček (proti zrychlování chodu při menším zatížení) či konečně patent na planetové soukolí, které přímočarý vratný pohyb pístu převádělo v točivý (klikový mechanismus byl tehdy chráněn patentem jednoho knoflíkaře). Poslední Wattův patent ohledně parních strojů nese datum **28. dubna 1784**.

Základní technické předpoklady k výpuknutí průmyslové revoluci jsou dovršeny.

ky a zjednával důkazy – krátce každý okamžik této cesty zasažoval a zařazoval jako kámen ke kameni do vědomostí a znalostí lidí, stanovil úkoly a ukázal na problémy pro celá příští desetiletí.“

Po návratu vydal v Paříži spis *Cesta do rovníkových oblastí Nového kontinentu vykonaná v letech 1799-1804 Alexandrem von Humboldem a Aimé Bonplandem* (1805-29, 30 výpravně ilustrovaných svazků). V něm mj. popsal 3600 nových druhů rostlin, astronomicky zaměřil 2800 míst. Lokalizoval magnetický rovník, objevil elektrického úhoře či výtečnou hnojivost guana... Položil základy vulkanologie, geofyziky, geobotaniky, orografie (horopisu), klimatologie (kde i zavedl konceptu izotermem).

V Berlíně pak sepsal myšlenkově závažný *Kosmos: Nástin popisu fyzického světa* (5 svazků, 1845-62). Tušením souvislosti mezi klimatem, půdou, flórou a faunou se stal jedním ze zakladatelů ekologie. Chápání planety jako jednoho velkého celku ho vedlo ke ztotožňování klimatu s jednotící globální silou a k uznání společné evoluce a existence organismů, klimatu a zemské kůry, což jsou představy blízké dnešní hypotéze Země coby živoucí planety (Gaia).

Zemřel **6. května 1859** v Berlíně ve věku nedožitých devadesáti let.

V Praze se **11. května 1809** narodil Karl Gangloff. Vyučil se lesníkem, na pražské univerzitě absolvoval roční kurs z geometrie. Až do smrti pak pracoval jako lesmistr, napřed na Pelhřimovsku, pak na Rožmitálsku. 1838 zkonstruoval dendrometr k měření průměru kmenů stromů v libovolné výšce, 1856 vynalezl (Gangloffův) planimetr k určování ploch složitých obrazců z map a plánů. 1850 sestrojil užitečnou „krychlicí hůl“ k určení obsahu kmenů podle prsní síly (průměru kmene ve výšce prsou), 1856 získal patent na stroj pro vý-

robu šindele (G. šindelka), který získal řadu ocenění a pronikl i do zámoří. K využití méně hodnotného dřeva vynalezl 1875 stroj na výrobu zápalkových dřivek (s kapacitou 1 116 000 kusů za hodinu), o dva roky později i na výrobu dřivek tužkových a tehdy velmi žádaných kolíčků do bot. Kromě toho takřka po všech stránkách významně zvelebil nejen svěžené lesy, nýbrž i samu profesi lesnictví. Svými vynálezy si vysloužil přezdívku český Archimedes. Zemřel roku 1879.

V Paříži se 15. května 1859 narodil Pierre Curie, objevitel piezoelektrického jevu, významný badatel v oboru magnetismu (Curieův bod, C. zákon), především ale průkopník na poli radioaktivity. Zde ovšem – snad vinou předčasné smrti – zůstává ve stínu Marie Curieové. Proto si připomeňme, že tento neobyčejně skromný člověk svoji o osm let mladší manželku vědecky vychoval. Spolu objevili radioaktivní prvky polonium a radium (1898), spolu 1903 dostali Nobelovu cenu za fyziku. Zemřel 1906, když zamyšlen vstoupil pod kola projíždějícího vozu a ta mu rozdrtila lebku.

Franz Anton Mesmer se narodil 23. května 1734. Vystudoval teologii a filosofii, pak získal i doktorát z medicíny. Ve snaze propojit duchovno s tělesnem vymyslel ideu „živočišného magnetismu“. Nemoc vzniká porušením jeho toku nervovou soustavou, což lze napravit zmagetizováním organismu. A tak 1774 mladé ženě s krutými záchvaty dny přiložil jeden magnet na žaludek a další dva na nohy. „To jí ve velmi krátkém čase způsobilo mimořádné pocity. Cítila v těle bolestivé proudy velmi jemné matérie, která se tu zde, tu onde přelévala, aby se nakonec soustředila v dolní části těla a za šest hodin ji ode všech dalších záchvatů osvobodila...“ Brzy však zjistil, že dokáže uzdravovat i bez magnetu, pouhým dotekem rukou, ba samotnou svojí blízkostí.

V roce 1778 po skandálu kolem jednoho léčení musel uprchnout z Vídně. V Paříži pro velký nával svoji metodu zhradnil a vynalezl „magnetické vědro“.

„Džber s vodou stál uprostřed velkého sálu a každý nemocný držel v ruce jeden konec kovové tyče, druhý konec procházel otvorem v poklopu nádoby. Během seance hudebník bavit přítomné hrou. Mesmer se spolupracovníkem se přiblížil ke každému, vyšetřil ho a položil mu ruku na šíji, někdy se ho také dotkl kovovou tyčí. Pacienti reagovali různě. Jedni se chovali přirozeně a klidně, jiní sebou až křečovitě trhali a tvrdili, že je to pod vlivem energie vyzařované ze džberu. Někteří plakali, jiní dostali škytavku a byli i takoví, co se bláznivě smáli. Nemocní se na Mesmera dívali vděčně, zvláště ženy.“

Dodejme, že jako pomocní magnetizéři působili statní mládenci, kteří pacientky „objímali koleno“ a masírovali je podél páteře a „od šíje až dolů na prsa“, což občas vyvolávalo vzlykot, proudy slz, výkřiky, jekot, hysterické záchvaty až bezvědomí.

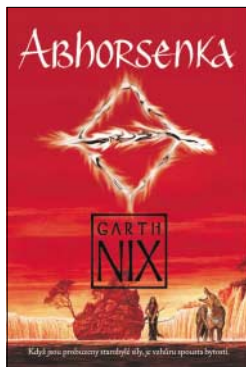
Dosáhnout pro svoji metodu vědeckého uznání se Mesmerovi nikdy nepodařilo. Zemřel 1815 v ústraní poblíž Bodamského jezera, kde provozoval malou lékařskou praxi.

František Houdek

Orel je v hnízdě aneb jak jsme ke knihám na veletrhu přišli

Čau Zdeňku,
takto se mi vždy hlásí můj kamarád Jirka, když splní všechny zadané úkoly.

Tak ho konečně můžu napodobit. Orel je v hnízdě...

Dnes jsem vykonal pouť do Pohořelic. Bylo to šilené a patří mi to :-). Cesta byla celkem příjemná – jen dálniční známku jsem zapomněl vylepit na sklo, čehož jsem si naštěstí všiml pouze já... (a až zase v Brně).

Do areálu se hned tak někdo nedostane. Naštěstí jsem byl řádně nahlášen předem, takže jsem obdržel propustku, jako bych tam snad žádal o azyl, a k tomu ještě slušivou žlutou vestu s reflexními nášivkami, bez které se v areálu nesmí vystoupit z auta (a o čemž jsi na každém rohu informován velkými nápisy).

Po areálu jsem najezdil asi kilometr a půl, než jsem objevil správnou rampu.

Jméno Lang Dalibor sice všichni znali (asi pěkné kvítko), ale kde ho najdu, nevěděli. Nakonec jsem zvítězil o jeden tah a dohnal jsem ho v prvním patře naproti toaletám vlevo.

Zašli jsme do expedice, kde jsem podepsal neuvěřitelných 8 ks A4 dodávků/průvodků/a kdo ví čeho... v pološeru jsem to nedokázal stejně přečíst. Je možné, že v tuto chvíli už nic nevlastním, vzdal jsem se i hrobového místa a jsem novopečeným dárcem orgánů; kdo ví? Pak jsem dostal pokyn nacouvat k rampě číslo jedna, kam přijde manipulant a náklad mi naloží do auta. Tak to je tedy servis!

Nečekal jsem ani minutu a otevřely se vrata hangáru číslo jedna a na ocelové plošině se snesla hromada balíků. Mělo jich být 22, ale představoval jsem si takové ty „knížní“, co je občas převážím... Přijely ty největší krabice šesti různých formátů.

Manipulant byla paní, která seděla na nějaké šprušli, a houkala nohama ve vzduchu. Trpělivě čekala, než přemístím všechny krabice do auta a mlčky pak vyjela s plošinou zpět do „mateřské lodi“ a odletěla asi někam do jiné soustavy.

Dvěstadevadesátpět kilogramů mrtvé váhy bylo v autě a jen chvíli jsem řešil problém, jak se tam někam ještě taky vmáčknu. Podařilo se a už jsem vracel propustku i zapůjčenou vestu v budce u vjezdu. Než se otevřela závora, zkontrolováno zběžně, kolik převážím drog a zbraní z areálu do civilního sektoru... naložené krabice nikoho nezaujaly, a proto zůstaly bez povšimnutí i bez kontrolního přepočítání.

Do Brna jsem jel pomalu až rozvážně, jako bych se ani netěšil návratu z úspěšné mise... Trochu mě to zmátlo... ale v tom mi došlo, že už nejedu poprázdnu. Nakonec vše dobře dopadlo. Právě jsem odvekl knihy na chodbu/schody/všude v domě a kdybych dokázal popadnout dech, tak bych i možná něco radostně zvolal.

Konec zprávy ze služební cesty.

Mirek D.

Kde tedy všichni jsou?

Ve druhé půlce května roku 1950 probíhala v USA okurková sezóna, kromě mizejících popelnic v New Yorku byly jediným rozptýlením občanů zprávy o létajících talířích, které poprvé pro tisk „viděl“ Kenneth Arnold 24. června 1947. Tímto bujným intelektuálním kvasem se probíral v Los Alamos také konstrukční tým vodíkové bomby, alespoň cestou na oběd a na něm. Osádka stolu ve složení Edward Teller, Herbert York, Emil Konopínský a Enrico Fermi zjevně tvořila nadkritické intelektuální množství a bylo proto jen otázkou (nukleárního) času, než se Fermi řečnický zeptal: „Kde tedy všichni jsou?“, čímž myslél právě ty ufony, co kradou popelnice.

Jedenáct let poté radioastronom Frank Drake uspořádal radioastronomickou konferenci, kde poprvé použil odpověď na Fermiho dotaz formou rovnice (Drakeovy, jak jinak). O dalších 52 let později rozbořem tohoto prostého dotazu Stephen Webb vyplnil cenami ověřenou knihu, která byla recenzována dokonce i v jedné z Mek vědecké literatury, časopisu Science.

Webb musí být vskutku obdivuhodným člověkem. Považte, knihu napsal v domě se šesti vlastními dětmi, a to v době, kdy ve střední Evropě lidé úpí, že jim čas a síly k práci seberou jejich pouhé dvě ratolesti! A nejen to, do knihy vtěsňal nejen tradiční všehochoť poznání od astronomie po biologii zalité hojným užitím selského rozumu, ale též nadstandardní dávku odkazů na vědeckofantastickou literaturu a neotřelou dávku historek o slavných.

Především, úhelný Fermiho dotaz pramenil z jeho všeobecné tendence dávat u zkoušek komplexní dotazy na kvalifikovaný úsudek: Kolik je v Chicagu ladičů pian? Kolik atomů z posledního výdechu Julia Cézara jste právě vdechlí? Dovedu si živě představit tu rozkoš, chodit k němu na zkoušky! Dalším, koho moc hezky probral, byl John von Neumann, mezi kolegy známý pod přezdívkou Good-Time Johnny jako kalič non plus ultra, jehož intelektuální schopnosti neutopily ani galony lihovin, které do sebe dokázal nalámat. Pravda, diskutovat svedl, řídit už ne a jedné křížovatce se dokonce říkalo von Neumannova...

Ale dosti klepů osobních, pojďme pomlouvat rovnou celé národy! Prvz z padesáti řešení, které Webb k řešení Fermiho otázky a tedy i k existenci mimozemšťanů shromáždil, se jmenuje: Jsou tady a říkají si Maďaři. Připomeňme, že i Barabási líčil vědecký svět jako vnitromaďarskou záležitost a množství Maďarů mezi prvoligovými vědci první poloviny 20. století je spektakulární. Pokud by vám to stále nebylo jasné, tak John von Neumann se před odchodem do USA košer jmenoval János Neumann.

Ale nesmějme se příliš brzy, 14. řešení je uvedeno českým příslovím: „Všude dobře, doma nejlíp.“ To už ale jinde jsme, je to jiná kapitola: Oni existují, ale ještě s námi nekomunikovali, která shrnuje výmluvy typu: hvězdy jsou daleko, času je málo, mně se nikam nechce, ještě si dohrají tuhle hru (s rozvojem in-

ternetu je stále jasnější, že je mnohem jednodušší si vzdálené kraje nasimulovat než do nich cestovat); já jsem volal, ale oni mě neslyšeli, či já jsem poslouchal, ale oni nevolali. Je to zábavné, v průběhu je vyložen warpový pohon, je ukázáno, kolik oblíbených opakovaných rozumů jsou bláboly, anebo poukázáno na fakt, že vysílání se stěhuje z terestrických vysílačů do kabelů, takže rádiově tichneme, což byla i pro autory sci-fi před 20 lety představa zcela absurdní. Tato část je nejbohatší, obsahuje 21 řešení.

O tom, jak hluboká je Webbova erudice svědčí i řešení, že je lépe být zticha než být sněden nebo pro zábavu pobit. Jen je mi otázkou, proč by mělo být mistrovství v etice, náboženství nebo umění důležitější než v technice – prakticky všechny známé příklady ukazují, že mistrovství v kterémkoli z těchto odvětví vede k nesnesitelným životním podmínkám. Kdo tomu nevěří, ať se odstěhuje do Afghánistánu nebo ať si postaví pyramidu.

Část první přibližovala v duchu prvního uvedeného, že mimozemšťané už tady jsou, ale už od Maďarů vidíme, že tomu Webb nevěří a nechce tuto radost dopřát ani jiným. Celkem to je 8 řešení.

Poslední část pak shromažďuje důkazy, proč by jiný život ve vesmíru existovat neměl. Vlastně se jedná o důkaz statistický – nepravděpodobnostní. Vzhledem ke množství scifistických odkazů v knize bychom však neměli zapomenout na opoziční zeměplošskou ideu, že jevy s pravděpodobností výskytu jedna k miliónu se stávají v 9 případech z 10! To bychom se však vzdálili autorovu padesátému eklektickému řešení: Existovat mohou, ale pravděpodobnost je tak nízká, že je efektivně nulová. Jsme sami.

Zatímco druhá kapitola vrcholí úvahami o perkolacích a výzkumy pomocí vesmírných sond, část třetí – neexistují – je podstatně více biologická. Kromě široké palety vesmírných záležitostí typu vzniku planet jsou vyloženy rozsáhlé partie molekulární biologie a zmíněny frankštajnovské pokusy s hmyzíma očima u myši nebo přirozeně vzniklé organismy užívající prvatočivě aminokyseliny.

Zásadní jsou mnohé postřehy roztroušené porůznu v textu: *V době, kdy Abraham Darby začal v Ironbridge používat k tavení železa namísto dřevěného uhlí koks, v Číně rušili stáleté hutě, protože už jim přišly zbytečné.* Kromě argumentu pro teorii, že národu je nejnebezpečnějším škůdcem jeho vláda, je to též příklad mnohem obecnější evoluční zákonitosti shrnuté v bonmotu: Vaším evolučním nepřitelem není lev, ale člověk, který se jím nenechá sežrat.

Webbova kniha představuje zábavné a kreativní čtení, které intelektuálně nabudí. Není sice přelomová, ale není ani kompilátem starších titulů na trhu. V oblasti pátrání po Fermiho otázce není zcela pionýrská, ale tento bonbónek byste bez ní asi těžko našli.

Vydala Paseka v roce 2008.

Jarek Kopeček/www.knihovnice.cz

Nejen mikroby, ale i jejich lovci ještě žijí!

V roce 1994 vydala biologicky vzdělaná americká popularizátorka medicíny Laurie Garrettová knihu *The Coming Plague*. Její český překlad *Přežijeme? Morové rány dneška* vydalo v roce 2008 nakladatelství Triton.

Stručně řečeno, jde o obšírný výběr z nejhorších a/nebo nejatraktivnějších epidemií 2. poloviny minulého století (od bolivijské hemoragické horečky Machupo přes Ebolu či legionářskou nemoc až k nezbytnému AIDSu, ale taky třeba toxického šoku z menstruačních tamponů).

Karl Johnson horečně doufal, že pokud ho ta nemoc rychle nezabije, snad ho někdo zastřelí a vysvobodí z utrpení. Slovo „agonie“ bylo slabé. Prožíval peklo. Každíčké nervové zakončení v jeho pokožce bylo vybičované do krajnosti. Nemohl snést ani tlak tenké pokrývky. Kdyžkoli se ho lékaři nebo sestry panamské nemocnice Gorgas pokusili dotknout nebo mu odebrat krevní vzorky, křičel a plakal. Potil se horečkou, byl k smrti vyčerpan a měl silné bolesti...

Když ho poprvé uviděly sestry na nemocničním pokoji, zděsily se jeho krví podlitých očí. Po celém povrchu těla mu krvácely drobné kapiláry, které měly fungovat jako přítoky mezi žilami. Vznikaly mikroskopické otvory, z nichž prýštila voda a krevní proteiny. Citlivá a krvácející sliznice jícnu tolik bolela, že stěží mohl mluvit nebo pít...

V krátkých chvílích jasného vědomí se Johnson ptal, jak dlouho už to trvá. Když mu zdravotní sestra odpověděla, že je to pátý den, zasténal. „Jestli se imunitní systém rychle nechytí, je po mně,“ myslel si.

Nejsa epidemiologem ni literárním kritikem, zaměřím se na to, co obecnějšího jsem si nad řečenou knihou (znovu)uvědomil. V tom ostatně spatřuji její hlavní účinek.

– Zcela v intencích letošní výroční celebrity Charlese Darwina funguje nesmírná dynamika v evolučních adaptacích mikroorganismů, zkrátka čím víc bacily hubíme, tím rychleji mutují, přičemž viry jsou nebezpečnější než bakterie. A mně se vtírá představa veverka v kole: čím rychleji v něm běží, tím rychleji se ten „její svět“ točí, takže to ubohé zvířátko přes veskeré úsilí zůstává na místě. Jenže ona umí vyskočit...

I zcela neléčené lidstvo by jakoukoli epidemií přežilo, jde jen o to, v jakém množství a na jaké úrovni. Takže pokud přece zanikneme, bude to pouze naší vlastní vinou.

Mikroby nebyly jen první, ale budou i poslední organismy na planetě Zemi.

– Vedle většiny lhostejných stále budou existovat i jedinci, kteří opustí rodinu i dobré bydlo a odjedou do horoucích pekel,

aby tam za úděsných podmínek, pod hrozbou trýznivé smrti pomáhali potřebným. Každý náš lékař by tuhle zkušenost potřeboval alespoň dvakrát za život: jednou na počátku a podruhé na vrcholu své profesní kariéry.

„Ne, Uwe, to nemůžeš,“ řekl ředitel. „Máš dvě malé děti.“ Brinkmann se na okamžik zachvěl, když pomyslel na své dva syny, dvouletého Patrika a čtyřletého Johna Vincenta. Jenže mimo něj se nepřihlásil nikdo...

Tito „zachránci“ jsou tvořeni dvěma stavy: lékaři (podle očekávání) a misijními pracovníky (to u nás není tak evidentní). Takže většinu zdravotnické nádeničiny v ekonomicky nejzaostalejších koutech světa vykonávají misie. A jelikož jsou nedostatečně vybavené i vyškolené, v případě epidemií fungují jako sekundární ohniska, jakési tlampače náказы (se kterou by si zřejmě domorodci tak jako tak časem poradili sami). Nosokomiální infekce ovšem bují i v čekárnách ordinací a (tu a tam) dokonce v nemocnicích „vyspělého světa“.

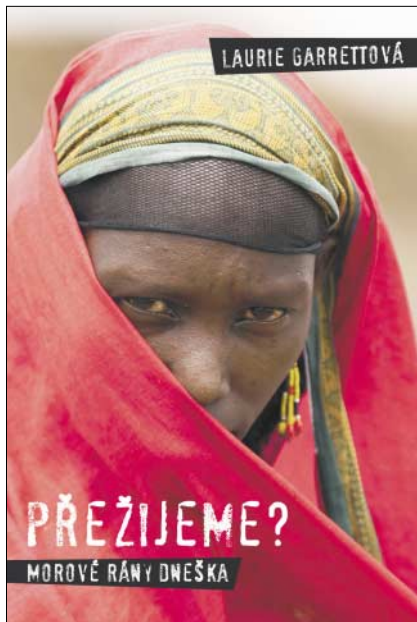
– Potenciál k únosnému zvládnutí zatím představitelných epidemií až pandemií ve světě je, jenže platí parafráze rčení „sytý hladovému nevěří“. Tudiž zdraví nepustí chlupek. K tomu vážnou vzájemná komunikace, jakož i mobilizace a alokace sil, nota bene vstoupí-li do hry války, chudoba, politika. (Stačilo třeba pojme-

novat novou variantu viru podle lokality objevu a uražená místní vláda začala lékařům házet klacky pod nohy.)

– Většina zhýčkané euroamerické civilizace zjevně vůbec nechápe, oč při infekcích jde, pro ni je to sci-fi. Při exotické turistice riziko náказы buď zcela podceňuje, nebo si nepřipouští, „že by se to mohlo stát právě jim“. Proto i v zemích zdravotně stabilních je třeba udržovat akční centra „exotické“ medicíny. Tady cítím, že klasická medicína spočívající v hledání léků na každou nově objevenou chorobu nestačí. Nejsm si jist, jaká medicína ji doplní, ale vzhledem k bytostné nekáznosti stále houstnoucí a promíchanejší pozemské populace se nemohu zbavit dojmu, že to nějak bude souviset s omezováním toho, co nazýváme svobodou jednotlivce. Slabost poznání ve střetu s nutkáním je totiž i u poměrně informovaného jedince deprimující.

– Většinu ošetřovatelské práce u „přírodních národů“ zastává velká a stabilní rodina, která nemocnému/umírajícímu poskytuje nesrovnatelně větší sociální a duchovní podporu, než sebedražší nemocnice. Smrt tam není tragédie, nýbrž běžná součást života. Karanténní opatření lidí, kteří nikdy neviděli mýdlo, jsou na vysoké úrovni.

Všude, kam přišli, zaregistrovali, že obyvatelé se velice moudrými opatřeními snaží bránit šíření epidemie. Cesty kolem vesnic byly zataraseny, doprava po řekách Ebola a Zaire

byla úplně zastavena, nemocní vesničané a jejich příbuzní byli uzavřeni v karanténě, mrtvá těla se pohřbívala daleko od obydlených lidí se pokud možno nepohybovali mezi jednotlivými komunitami.

„Těmhle lidem to myslí,“ řekl Piot Sureauovi, na něhož opatření také udělala dojem.

V jedné vesnici asi 20 km od Yambuku našli Piot a Sureau manžele, ležící v chatrči bok po boku. Oba bojovali závěrečný zápas s nemocí.

Pierre odebral krev muži, zatímco Peter připravoval paži ženy. Našel její žílu a vpíchl jehlu. Zatímco uvolnil škrtdlo a sledoval, jak krev zvolna plní injekční stříkačku, muž záupně a zemřel.

Jeho manželka vykřikla. Sureau rychle jehlu vytáhl a žena se otočila, aby mrtvého muže objala.

Následky vnučovaného „pokroku“ (divoce vznikající městské slumy, cesty za prací s dlouhodobějším pobytem mimo rodinu, z toho plynoucí nabídka drog, sexuálních služeb atd.) je pro místní populaci devastující; skoro to vypadá, že jim „jménem civilizace“ napřed nabídneme nemoci a ty potom v potu tváře hrdinně kurýrujeme.

Závěrem obecnější poznámka. Pomiňme fakt, že jde o čtivo staré čtrnáct let, takže při rychlosti vývoje jde o historii. To, co hlavně mi vrtá hlavou, je smysl takovéhle publikace. Její obsaženost a s ní spojená monotónnost rozhodně nepřispívají ke čtivosti (některé dramatické či byrokratické úseky se u různých chorob velmi podobají). Pro odborníky je text místy příliš populární („řídý“), pro laiky zas příliš odborný („hustý“). Pro oba živly společně je nepřehledný. Navíc nemá rejstřík, takže k jednotlivým údajům se nelze vrátit. Naproti tomu – rejstřík u takovéhle knihy by měl desítky stránek a u jednoho hesla desítky uvedených stránek, takže by zájemci moc nepomohl... Nemohu se proto zbavit dojmu, že takováto kniha, když už vyšla, by měla obsahovat i CD s textem, kde by se ve spolupráci s obsahem už dalo slušně vyhledávat. Čím častěji totiž budeme do *Morových ran* nakukovat, tím častěji si uvědomíme nesamozřejmost zdraví a dostatku. To přece nemůže škodit, není-liž pravda?

František Houdek

(mírně zkrácená verze článku, který vyšel v květnovém čísle měsíčníku *Vesmír*)

Kronika zlatého věku kosmonautiky

O ideách, které dovedly člověka až do kosmu, prvních krůčcích i skocích v dobývání vesmíru, dřívějších vesmírných závodech, současné kosmonautice i výhledech do budoucnosti píše Karel Pacner a Antonín Vítek v nové knize nazvané *Výstižně Půlstoletí kosmonautiky*.

Publikace poutavě a zajímavě popisuje zásadní okamžiky v historii poznávání vesmíru lidstvem – první vesmírné sondy, rozvoj satelitní komunikace, průkopnické lety člověka do kosmu i počátky stanic na zemské oběžné dráze – a rozhodně dostojí slovům v podtitulu: „Kroky, skoky a pády na cestě do vesmíru“. Čtenář má navíc možnost se důkladně seznámit i s osudy jednotlivců stojících na pozadí těchto úspěchů.

Nabízí se srovnání s předchozími knihami Karla Pacnera o kosmonautice – *Kolumby vesmíru I a II*. Rozdíl tkví především v uspořádání – kapitoly v *Kolumbech vesmíru* sledují zpravidla události z pohledu konkrétní osoby či skupiny lidí, zatímco v *Půlstoletí kosmonautiky* jsou strukturovány vždy tematicky – pojednávají například celkově o satelitech, sondách k jiným planetám, ISS či havárii raketoplánu Columbia.

Právě tato kapitola je pozoruhodná autentickým záznamem rozhovoru řídicího střediska s Columbií těsně před její explozí. Procedura přistávání raketoplánu probíhala zpočátku bez problémů, poté však přestaly přicházet údaje ze čtyř teplotních čidel v zadní části levého křídla. V řídicím středisku to vzbuzuje mírné znepokojení a otázky, ale zatím není důvod k vážným obavám – ostatní hodnoty zůstávají v normě. Pak se ztratí signál s údaji o tlaku v pneumatikách levého podvozku. Odpo-

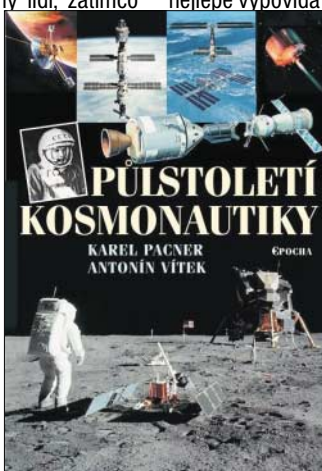
věď velitele raketoplánu je utnuta v polovině slova. Kvalita spojení v této fázi přistání bývá zhoršená, ale přerušení je dlouhé a nepřicházejí vůbec žádná data. S raketoplánem by již mělo být možné se spojit v pásmu ultravysokých frekvencí. Ani tam však neodpovídá. Je již jasné, že raketoplán havaroval.

Šetření prokázalo, že došlo k pochybení – o utrženém kus izolace pěny se vědělo již den po startu. Odborníci však nebyli schopni dodat důkaz, že posádce hrozí nebezpečí. Chyba byla v přístupu; měl být požadován důkaz opačný, tedy že žádné nebezpečí nehrozí. A v této otázce panovala značná nejistota. Havárie Columbie byla velkou katastrofou a na dlouhý čas pozastavila lety raketoplánů; snad ale důkladné prošetření této nehody přispělo ke zvýšení bezpečnosti v současné kosmonautice, která je již od samých počátků těžko předvídatelným oborem, kde hrozí nebezpečí doslova na každém kroku. O tom neilépe vypovídá kapitola *První ztracené životy*, která popisuje mimo jiné známý požár Apolla 1, kde při tréninku na let zahynuli tři kosmonauti.

Zdejší čtenáře možná upoutá zejména kapitola o československé a později české roli v poznávání kosmu – nejde jen o slavného kosmonauta Vladimíra Remka, ale také o družice Magion, biologické výzkumy, aparatury pro nejrůznější družice a mnoho dalšího.

A tak by se dalo ještě dlouho pokračovat; *Půlstoletí kosmonautiky* je nejen fascinující, ale i obsáhlá kniha, jež nám ilustruje, jak daleko jsme již ve zkoumání vesmíru došli – a jak nezměrné množství je ještě před námi.

Julie Nováková

Před padesáti lety

Při listování padesát let starými VTM z roku 1959 je docela dobře vidět, že se planeta Země chystala vstoupit do kosmického věku. Aspoň mně to tak připadá. O dva roky dříve byl celý svět v pozoru kvůli Sputniku a cestovatelce Lajce. V roce 1959 se prostě vědělo, že se dá létat do vesmíru. Co na tom, že tehle vesmír zatím končil pár set kilometrů nad zemským povrchem. Najednou to všechno bylo málo.

Začaly se rojit úvahy a plány co bude dál. Jedním z oblíbených témat byla a pořád je stálá základna na Měsíci. Tou se v jednom z VTM tehdy zabýval článek „Jaké budou stavby na Měsíci?“ Samozřejmě ještě toho zbývalo hodně i k samotnému přistání lidí. Autor tam píše: *Názory vědců na to, kdy bude stát první člověk na Měsíci, se rozcházejí až o několik desítek let: „Snad ještě v tomto století“ je mínění opatrných, zatímco optimisté tvrdí „Určitě už roku 1970!“ A snad ani ten největší pesimista neřekne „nikdy“.*

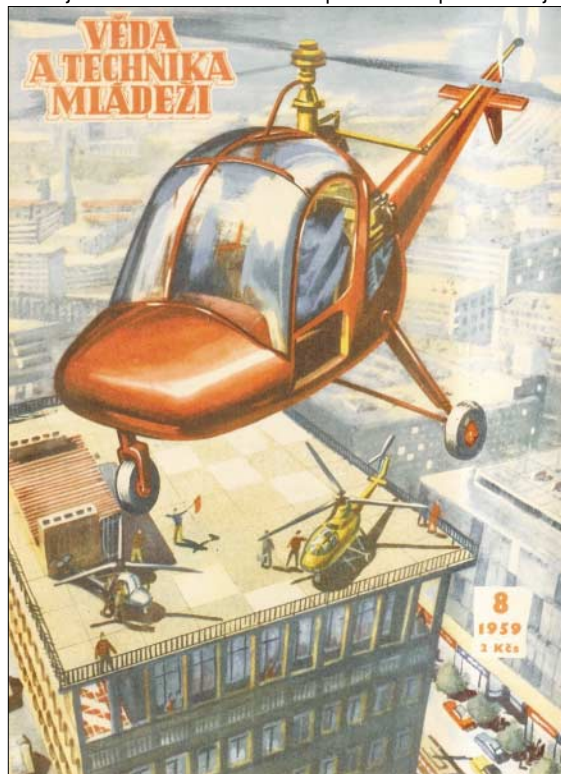
Skoro neuvěřitelné se zdá, že rok 1970 byl tehdy považovaný za optimistický odhad. Teď, když víme, že Apollo 11 přistálo na Měsíci v polovině roku 1969 a první člověk v dějinách vystoupil na jeho povrch. (Tedy pokud si odmyslíme neprávem zapomenuté úspěchy Járy Cimrmana.)

Škoda, že Interkom zatím nevychází barevně. Představa malíře B. Daškova, který svou stanicí umístil pod měsíční povrch, vypadá „dost dobře“. Pod povrchem byla umístěna především kvůli ochraně před meteority a velkým střídáním teplot. Jednalo se ale o celkem malou vědeckou stanicí, jak je vidět z obrázku.

Zato N. A. Varvarov, profesor sovětského astronautického institutu, šel mnohem dál. Ten ve svých prognózách popisoval celá měsíční města pod „velkolepými kopulemi z umělé hmoty“. Tlak vzduchu uvnitř kopulí měl být o třetinu nižší než na Zemi. Měl ale obsahovat mnohem větší podíl kyslíku. Nepřipomíná vám to něco??? Pod kopulemi měly být i sady a zahrady. Vegetace by tam měla dosahovat obřích rozměrů. Například ředkvičky by byly vysoké jako africké palmy a cibule by měla mít desetimetrovou lodyhu.

Zmíněné zde byly i americké plány. A kupodivu nijak moc hanlivě. Podle autora článku *Americká firma Wonder-Building Corporation má již dokonce vypracovaný model měsíčního domu*. Vyrobený měl být ze slitin aluminia. Při rozměrech 170 x 40 metrů a výšce 22 metrů to už byla docela slušná stodola. Ochrana měla být zajištěna štítem zavěšeným nad střechou domu.

Článek „Cesta k letadlům zítřka“ začíná jako klasická apotheosa sovětských leteckých konstruktérů. „*Turbokompresorové motory začaly jako první používat v masovém měřítku v Sovětském svazu, kdy se v roce 1956 objevily na pravidelných linkách známá letadla TU-104.*“ Demonstované rychlosti vyvíjených dopravních letadel okolo 1000 km/h byly prostě ohromující. Je zajímavé, že vývoj šel trochu jinými cestičkami a běžné cestovní rychlosti dnešních letadel se pohybují podstatně niž. Když už si na Měsíci někdo pořídí dům, měl by mít možnost tam jezdit. Tedy pardon – létat. Aspoň autobusem. Takže jak cestovat ve vesmíru? No přece raketoplánem. Už je-

nom mohl přistávat, jak jsme zvyklí u normálních letadel, a ne na padácích. Sovětští odborníci tehdy předpokládali, že jejich raketoplány budou létat ve výšce 1000 kilometrů rychlostí okolo 15000 kilometrů za hodinu. To se zatím pro změnu nepovedlo. Proč taky, když tu máme internet a svou oblíbenou pláž na Madagaskaru si můžu prohlédnout přes Google Earth.

Zajímavé je, že už tenkrát se redaktoři zamýšleli nad dopravou mezi městem a letištěm. Jako dost paradoxní byla popisována situace, kdy samotný let je podstatně kratší než navazující pozemní doprava. Tehdy se předpokládalo, že takové případy budou řešit malé vrtulníky, které budou přistávat přímo na střechách budov (viz obrázek). I tady šlo všechno jinak. Navzdory zkrácení odbavovací doby je pořád výhodné pro cestu do Brna použít cokoli jiné než letadlo. Sice jsou vedené bouřlivé diskuze na téma rychlodráha vs. metro, ale na kratší vzdálenosti asi budeme většinou používat vlak nebo automobil.

Právě článek o vylepšování automobilů „Lepší a bezpečnější automobily zítřka“ mě doopravdy chytnul. Na jedné straně očekávané „servobrzdy s omezovací brzdící síly“ jsou už překonané, protože moderní systémy jako ABS nebo EDS šly ještě dál. Používání nových hmot šlo dál, než kdo čekal. Stejně tak „ventilace s úpravou vzduchu“ je dneska skoro v každém druhém prodaném voze. I další očekávané změny se staly běž-

nou součástí vybavení. Věta „Mělo by být uvažováno o zavedení ochranných připoutávacích páسů...“ ukazuje, jak daleko jsme se za těch padesát let dostali. Zároveň to také dokazuje, že tehdejší prognózy nebyly jenom snůškou výmyslů. Na druhou stranu „dvoupedálové ovládání“ (tj. bez pedálu spojky) u nás asi ještě dlouho bude v menšině. Automatická převodovka sice není nic mimořádného, ale lidé si v Evropě většinou raději koupí auto s pořádným klackem :-).

Dalším tématem, které se v té době poměrně často objevovalo, byly návštěvy mimozemšťanů. Ve VTM z doby před padesáti lety se samozřejmě nepsalo o malých zelených mužíčcích, kteří se rádi objevují v Novém Mexiku. Vždyť i Sovětský svaz měl svůj Roswell. Tunguzský meteorit. Hlavním zastáncem teorie havarované kosmické lodí byl Alexander Kazancev. Zajímavé je i to, že jedním z vědců, kteří se snažili přesněji určit místo dopadu Tunguzského meteoritu, byl geolog a spisovatel V. A. Obručev.

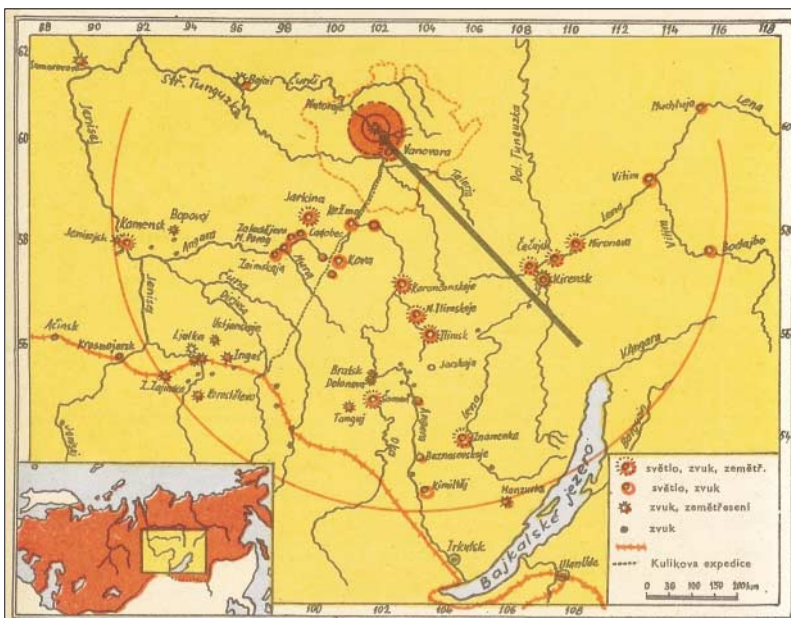
A nejlepší nakonec. Článek „Práce v komunistické budoucnosti“ je skutečná perla. Když jsem četl věty „Za komunismu nečeká lidi panský život v lenosti a zahálce. Už Marx napsal, že nejušilovnější prací je práce badatele, práce toho, kdo jde novými, neprozkoumanými cestami. ...tvůrčí práce znamená stálé hledání a překonávání překážek. ... Tito lidé už mají rysy lidí komunistické epochy.“, bůhvíproč mi to připomnělo Star Trek. A tak jsem si po sto padesáté osmé skouknul First Contact.

Picard: „Ekonomika budoucnosti je trochu jiná. Ve dvacátém čtvrtém století neexistují peníze. Pracujeme proto, abychom zdokonalili sebe a zbytek lidstva. Jsme vlastně jako vy a Dr. Cochrane.“

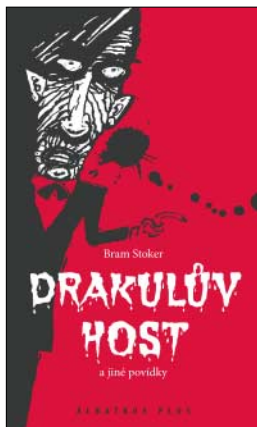
No ještě že to nenatočili za Reagana. To bychom měli se Star Trekem utrum. Jenže pak tomu dává korunu sám Cochrane: „Víte, jaká je má vize? Dolary, prachy. Tuhle loď jsem nepostavil proto, abych zahájil novou éru lidstva. ... Důchod chci strávit na nějakém tropickém ostrůvku, kde je plno nahejch ženskéjch.“

Že bych v garáži začal bastlit nějaký ten Warp Drive?

Pavel Březina

DOGMA

DRAKULŮV HOST od Brama Stokera konečně vyšel tak, jak má. Jenže... Za prvé se v Albatrosu nena-máhali upozornit na to, že tohle je ta pravá, originální a nefalšovaná sbírka, ze které kdysi v Argu jen ukradli název a vydali pod ním výběr (tuším) tří povídek a novele, takže spousta hororuchtivých čtenářů tuto jinak kvalitní knihu mine s vědomím „to už přece mám“. Za druhé si troufnu odsoudit zvoleného ilustrátora Ludka Bártu, který možná má své umělecké kvality, ale na klasiku

goticko-hororové literatury (obsahující mj. povídku o hyperrealisticky namalovaném obrazu) se – mírně řečeno – příliš nehodí. (Podotek 2a: A co říkáte na grafickou úpravu Pavla Beneše, která vás na každé stránce hezky nahoře uprostřed, abyste to nedej bože nepřehlédli, informuje: „Jsem na téaté straně“?) No a za třetí je tu ostudně smutný fakt, že po sundání přebalu zjistíte, že chudák dávno mrtvý Stoker nestál Albatrosu ani za to, aby na obálku a hřbet napsal správně jméno – na obém se skví „Stocker“.

A kdo vydržel mé stýskání až sem, tumáš bonus v podobě citátu. Připomínám, že text je cca sto let starý a autor byl Angličan. (Výchozí situace: hlavní hrdina diskutuje s přítelem o tom, zda má manželce prozradit zneklidňující proroctví vyčtené cikánkou.) „Milý Geralde, co si o ní myslíš? Nepoplašil bych ji ani nevylekal, i kdyby všichni cikáni, kteří kdy přišli z Čech, tvrdili, že jsem její vrah, anebo o ní nepěkně smýšlím...“

Nový Star Trek po jedenácté a jinak

Je všeobecně známo, že v poslední době se Star Treku příliš nedařilo. Desátý celovečerní film „Nemesis“ nesplnil očekávání diváků ani filmových společností, takže do našich kin ani nebyl uveden, a seriál „Enterprise“, který se po prvních dvou nepřilíh kvalitních sezónách rapidně zlepšil, nedokázal ani přes výborné epizody čtvrté sezóny naplnit požadavky na sledovanost a byl proto ukončen předčasně. Zdálo se, že fenoménu Star Trek odzvonilo – ale přesto tomu tak nakonec nebylo. Známý režisér a producent J. J. Abrams se rozhodl, že nenechá legendu zemřít, a za pomoci zkušeného dua scenáristů Roberta Orciho a Alexe Kurtzmana dal Star Treku nový impuls. Nešel ovšem stejnou cestou jako jeho předchůdci, pokračující v historii světa ST stále vpřed, a rozhodl se vrátit k samotnému počátku – tedy k mládí té prapůvodní posádky kapitána Kirka, která je ve světě přece jen známá asi nejvíc. Film nás měl seznámit s tím, jak se členové slavné posádky vůbec dali dohromady a jaká byla jejich první mise.

Podobné pokusy tu s menším či větším úspěchem už samozřejmě byly – viz prequelová trilogie Star Wars – a bylo jas-

BLBEJ KONEC BŘEZNA to byl, když nás opustily dvě významné postavy našeho – nebo aspoň mého, chcete-li se hádat – dětství. Jen pár dnů před „filmovým mluvčím“ Fantomase Miroslavem Moravcem to byla Věra Faltová, které se – hanba jim! – naše deníky ani zdaleka tak nevěnovaly a na jejímž Barbánkoví jsem vyrůstal s pobavením a láskou, jež mi vydržela dodnes. Kdo je na tom podobně, věnujte jí tichou vzpomínku.

PITOMÍ ZÁKAZNÍCI – každý, kdo s nimi pracuje, je zná, ale občas dosahuje jejich stupidita výšin nevidaných – viz tento e-mail, došlý uprostřed dne bez jakýchkoliv souvislostí (na vysvětlenou: máme zásilkovou službu, takže objednávky chodí každý den v nemalém počtu):

Subject: Dopis

Dobrý den. Včera jsem si u vás objednávala dva časopisy, chtěla bych tuto objednávku zrušit. Naskytla se mi výhodnější koupě. Nezlobte se. Nashledanou. Děkuji za pochopení.

FILMY:

Katakomby – z levných DVD nedokázaly nadchnout ani mě coby sběratele lebek. Horor bez monstra nudí a končí pointou, kterou by unesla půlhodinová televizní povídka, ale ne celovečérák.

Krvavé pobřeží – počítače simulující hořící vojáky sice pořád ještě ani náhodou nedokážou nahradit jednoho pro věc opravdu zapáleného kaskadéra, ale celkem je to příjemná dvouhodinová historická krve a smrti; tedy John Woo tak, jak jsme o něm slyšeli, a ne jak si ho pamatujeme z Operace: Zlomený šíp či MI 2.

Poslední premiéra – v příjemně vymyšleném přebalu levného DVD se ukrývá vcelku průměrný, snad thajský horůrek s obstojnými lekačkami.

Terminátor 4 – nenadchl, neurazil, jsou z něj sice cítit peníze, ale hlavně přechod na seriál. Pocit „velikosti“ zmizel, a to i ve srovnání s trojkou.

Filip Gotfrid

né, že film bude vyžadovat něco víc, aby byl stravitelný jak pro běžné diváky, tak i pro početnou komunitu trekkies, kteří rozebírají doslova každou maličkost a přísně sledují, zda je v souladu s „kánonem“ neboli již známými filmy a seriály. Samozřejmě by Abrams mohl začít klasickým „restartem“ úplně od nuly, jak tomu bylo v případě Batmana a v zásadě i Jamese Bondy, ale něco takového by trekkies zřejmě taky nestrávili. A přestože Abrams sám trekkie není, má ke slavnému fenoménu úctu a rozhodl se jej natočit tak, aby vyhověl doslova všem. Úkol zdánlivě neřešitelný – a přece se je režisérovi i scenáristům podařilo úspěšně dotáhnout do konce.

V pořadí již jedenáctý film z prostředí Star Treku, natočený s garniturou zcela nových představitelů původní posádky, začíná úvodní scénou lodi Kelvin plující vesmírem, na niž se má právě narodit syn prvního důstojníka George Samuela Kirka. Vše se však náhle mění – objevuje se neznámá obrovská loď, která na Kelvina zaútočí, posádka včetně těhotné Kirkovy manželky se jentaktak zachrání v raketoplánech a v okamžiku narození malého Jamese Kirka se loď i jeho otcem žene vstříc

zkáze. Zdá se, že je něco jinak, než jak znají historii všichni příznivci Star Treku – a je tomu opravdu tak. Abrams si totiž vypomohl skvělým nápadem zásahu z budoucnosti v podobě romulanského padoucha Nerona a jeho vyspělé lodi Narada, který se dostane do minulosti a začne ji drasticky měnit. Otvírá se tak možnost zcela nového světa, v mnohém klasickému Star Treku podobného, a přece odlišného. Malý James Kirk vyrůstá bez otce a páše jednu neplechu za druhou a la John Connor z druhého Terminátora, ani později se nezdá, že by se osud mladého rebela (ztělesněného Chrisem Pinem) naplnil tak, jak jej známe – a přece si jej v podobě kapitána Pikea nakonec najde. Objevují se další postavy – budoucí spojačka Uhura, doktor Leonard „Kostrá“ McCoy (Karl Urban, známý především jako Éomer z Pána prstenů) a zejména lidsko-vulkanský míšenec Spock.

Zpráva, že mladého Spocka ztělesní Zachary Quinto, známý jako ďábelský vrah Syllar ze seriálu Hrdinové, vyvolávala u mnohých obavy, koho že vlastně na plátně uvidíme. Všechny obavy však byly liché, Quinto je opravdu výborný herec a jeho Spock je skutečně Spockem bez jakýchkoli náznaků jiné postavy. A především vztahy mezi ním a ostatními členy posádky fungují tak, jak mají – i když v případě kadeta Kirka se to zdaleka nezdá, zejména při simulátorovém testu „Kobayashi Maru“, známém všem trekkies. Jejich vztahy se naopak přirostávají a v jednom momentu je Kirk dokonce z lodi vyhoštěn.

A právě tehdy poznáme další geniální tah J. J. Abramse i obou scenáristů v podobě zestárlého Spocka z budoucnosti, kterého nehraje nikdo jiný než jeho původní představitel Leonard Nimoy. Klasický Star Trek je tak zcela naplněn, když mladý Kirk poznává svého budoucího (bývalého?) přítele a ve vulkanském spojení myslí i svůj osud. Při řešení vzniklé situace v rámci možností sice uspěje, přesto je historie do jisté míry změněna a přichází svět „nového Star Treku“, v němž se budoucí události mohou nebo nemusí vyvíjet podobně jako v našem vesmíru. Tvůrci ovšem naznačili, že se jedná „pouze“ o klasickou alternativní linii – svět původního Star Treku existuje „vedle“ toho nového a je jen na divákovi, kterému z nich dá přednost. Pokud je ochoten přijmout i ten nový, má se na co těšit – díky počátečnímu úspěchu filmu už bylo ohlášeno pokračování a začalo se mluvit o trilogii.

Star Trek nabídne svým věrným příznivcům opravdu hodně – známé postavy, herce, kteří je dokázali přesvědčivě ztvárnit, známý svět (do jisté míry) i spoustu narázek, z nichž věčné stížnosti doktora McCoye či pověstné „číslo 47“ jsou jen dvě z mnoha. I běžným divákům se ale film bude zřejmě líbit – je nabitý akcí, neztrácí tempo a dokáže udržet pozornost zajíma-

vým příběhem, rychlým spádem i výbornými filmařskými triky. Je to prostě i dobrý SF film jako takový.

Kapitolou sama pro sebe je hudba. Abrams si pro ni vybral svého „dvorního skladatele“ Michaela Giacchina, který připravuje hudební doprovod i k seriálu Ztracení, a výsledek je opravdu zajímavý. Hudební motivy se dokáží dostat posluchači pod kůži a nepustí, k filmu plnému dobrodružství se hodí – ale je to opravdu hudba pro Star

Trek? Bohužel ne tak docela, Giacchino není zvyklý skládat „klasické“ fanfáry, typické pro většinu startrekových filmů, a při letu Enterprise vesmírem čekají skuteční trekkies přece jen něco jiného. Ale tak tomu prostě je, řadě diváků může nová hudba naopak vyhovovat mnohem víc a lze očekávat, že Giacchinovu hudbu uslyšíme i v dalších pokračováních nového Star Treku, pokud budou skutečně natočena. Na konci filmu ale opravdu potěší hudební motiv podle znělky původního seriálu ze 60. let od Alexandra Courageho, i když tentokrát v orchesterální podobě.

Nový Star Trek je opravdu mimořádným dílem. Abramsovi se podařilo něco, v co příznivci tohoto fenoménu už skoro nedoufali – oživit jejich legendu tak, aby to byl stále ještě Star Trek (i když v jiné podobě), a zároveň jej učinit přitažlivý pro široké masy diváctva. Můžeme jen doufat, že film bude divácký úspěch opravdu mít a že se – snad už za dva roky – dočkáme dalšího pokračování posádky slavné lodi Enterprise. Všichni trekkies se na ně rozhodně těší.

Star Trek, 2009, 126 min., režie: J. J. Abrams, hrají: Zachary Quinto, Chris Pine, Eric Bana, Leonard Nimoy, Simon Pegg, Karl Urban

Jan Pavlík

Ahmed a Salim

slibují již sedmou epizodu, předchozí ke stažení zde:

www.ahmedandsalim.com/eps.html

Klub Julese Vernea Praha a klub 451 stupňů Fahrenheita
Košice vyhlašují

XX. ročník SOUTĚŽE O NEJLEPŠÍ FANTASY 2009

Zaslané příspěvky musí splňovat podmínku, že jde o fantasy – nechceme pohádky pro děti, ani SF (jedině se silnými prvky fantasy), ani mystické horory o stěhování duší. Počet draků, čarodějů, magických mečů, bojovníků, magie ani unesených princezen není omezen. Můžete napsat temnou fantasy, kde pro samou magii není vidět ani na krok, můžete napsat humornou fantasy, můžete napsat další pokračování Conanových dobrodružství – fantasie má dveře dokořán. Příběh by však měl obsahovat prvky iracionální, jak už je to ve fantasy zvykem.

Příspěvky zasílejte psané čitelně strojem nebo vytištěné z počítače ve dvou kopiích, rozsah libovolný – od jediné věty po kufr nadtě rukopisy. Zaslané práce nesmějí být jinde publikovány ani zaslány do jiné literární soutěže. Soutěže se nemohou zúčastnit autoři, kteří již vydali knihu nebo vlastní sbírku povídek.

Pořadatelé soutěže mají právo na jedno jejich zveřejnění v publikacích Klubu Julese Vernea Praha nebo 451 stupňů Fahrenheita Košice nebo budou otištěny v časopise Pevnost.

Poroty zasedají v Praze a v Košicích a vyberou užší kruh nominovaných autorů na vítěze. Již jenom tato nominace dává právo být pasován na rytíře Řádu fantasy s titulem Lady nebo Sir. Vítěz bude vybrán z rytířů Řádu fantasy a obdrží titul Nositel meče a skutečný meč. Výsledky soutěže budou oznámeny na Fénixconu 2009 v Brně.

Své příspěvky posílejte nejpozději do 31.7.2009 na adresu Egon Čierny, Matěchova 14, 140 00 Praha 4. **ĚČ**

Vidoucí 2008

Výsledky odborné kategorie soutěže Vidoucí 2008

1. Ivana Svobodová – Věk pohádek (1881 bodů)
2. Dana Rusková – Úsvit na kovářově dvoře (1090 bodů)
3. Petra Kubátová – Výlet (971 bodů)
4. Veronika „Nathaniell“ Mayerová – Fialový démant, fialový cejch (922 bodů)
5. Julie Nováková – Podivuhodný příběh Benedicta Smithe (904 bodů)

Výsledky veřejné kategorie soutěže Vidoucí 2008

1. Julie Nováková: Podivuhodný příběh Benedicta Smithe (327 bodů)
2. Dana Rusková: Úsvit na kovářově dvoře (262 bodů)
3. Ivana Svobodová: Věk pohádek (260 bodů)

Více informací získáte na webu: www.sfkpalantir.net

ZLATÁ ZEBRA 2009

Sci-fi & Fantasy klub Zebra vyhlašuje „tuctový“, tedy **XII. ročník literární soutěže Zlatá zebra**, letos na téma „Houstne, máte problém“.

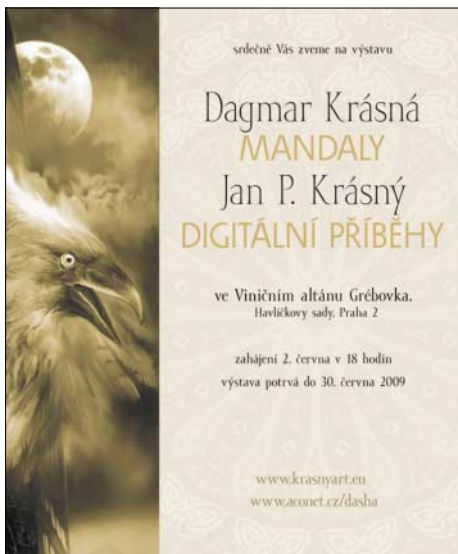
Lze zaslat původní, v oficiálním tisku dosud nepublikované povídky žánru sci-fi o max. rozsahu 50 normostran (toleruje se publikace ve fanzinech).

V textu musí být alespoň jednou použito slovo „zebra“ v jakémkoli významu. Vaši šanci na ocenění může zvýšit ilustrace, nejlépe pérovka (takzvaný povolený lobbing). SFK Zebra si vyhrajuje právo na publikaci příspěvků v klubových tiskovinách bez nároku na honorář. Uzávěrka je 15. června 2009.

Hodnocení bude provedeno anonymně. Výsledky včetně předání cen přítomným autorům budou slavnostně vyhlášeny v průběhu Parconu '09 v Plzni.

Vítěz obdrží pamětní plastiku Zlaté zebry '09, sborník zdarma a překvapení. Autoři umístění na 2. a 3. příčce dostanou věcné ceny a sborník zdarma. Každý z dalších účastníků soutěže má nárok na jeden sborník za poloviční cenu. Ve sborníku budou otištěny minimálně první tři povídky, následující pak do celkového rozsahu 50 stran.

Adresa: zлата.zebra@arbez.cz, případně SFK Zebra, Pavel Štarha, Stružinec 16, 582 63 Ždírec n. D., www.zz.arbez.cz. **Doktor**

NON FICTION

Vladimír Socha

Úžasný svět dinosaurů

Kteří dinosauri byli nejinteligentnější? Můžeme dinosaury opravdu naklonovat? Kolik dinosaurů bylo již objeveno a jak veliký byl „průměrný“ dinosaur? Na tyto a mnohé další otázky, z nichž mnohé ještě nebyly zodpovězeny v žádné dosud publikované knize, najdete v textu podrobné odpovědi. Právě zájemcům o dinosaury, kteří již nechtějí číst literaturu plnou vědeckých chyb a zastaralých názorů, je určena tato kniha.

Vydal Triton, ilustrátor Jan Pížl, pevná vazba s potahem, 320 str. formát B5, 298 Kč

